

LUND UNIVERSITY

Integrering eller exkludering? Svalövs kommuns strategier för bosättning av flyktingar och hemlösa kommuninvånare

Kristiansen, Arne

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kristiansen, A. (2023). *Integrering eller exkludering? Svalövs kommuns strategier för bosättning av flyktingar och hemlösa kommuninvånare*. (6 uppl.) (Research Reports in Social Work; Vol. 2023, Nr. 6). Socialhögskolan, Lunds universitet.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
CC BY

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Integrering eller exkludering?

Svalövs kommuns strategier för bosättning av flyktingar
och hemlösa kommuninvånare.

ARNE KRISTIANSEN

Integrering eller exkludering?

Om Svalövs kommuns strategier för bosättning av flyktingar och hemlösa kommuninvånare

ARNE KRISTIANSEN

Research Reports in Social Work 2023:6
School of Social Work | Lund

Rapport nr 3 i forskningsprojektet Skånska hem

Omslagsbild: Nackarpsdalen, Söderåsen. Foto: Arne Kristiansen 2022.

ISBN i tryck: 978-91-8039-625-7

ISBN i elektronisk form: 978-91-8039-626-4

© Författaren och Socialhögskolan, 2023

Formgivning: Sandra Jeppsson, Socialhögskolan

Innehållsförteckning

Förord	5
1. Inledning.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Bosättningslagen och kommunernas ansvar.....	7
1.3 Syfte och frågeställningar	9
1.4 Avgränsning.....	10
1.5 Varför Svalöv?.....	11
1.6 Metod och empiri.....	12
1.7 Forskningsetiska reflektioner	15
1.8 Begrepp och termer.....	18
1.9 Disposition	19
2. Demografi, bostadsmarknad och arbetsmarknad	20
2.1 Demografiska aspekter	20
2.2 Bostadsmarknad.....	21
2.3 Arbetsmarknad, utbildningsnivå och sysselsättning	23
3. Organisation och policyer	25
3.1 Kommunens sociala verksamheter.....	25
3.2 Svalövs kommuns policy om bostadsförsörjning.....	26
3.3 Vägledning för handläggning av bostadsfrågor i Svalövs kommun.....	33
4. Flyktingmottagning i Svalövs kommun.....	37
4.1 Flyktingmottagning från 1980-talet till 2020-talet	37
4.2 Kritik, solidaritet, engagemang och projekt	39
4.3 Bosättningslagen i praktiken	42
5. Hemlöshet	50
5.1 Hemlöshet i Svalövs kommun.....	50

5.2 Socialt hemlöshetsarbete	52
5.3 Vräkningsförebyggande arbete	54
5.4 Ett liv i marginalen	55
6. Sammanfattande diskussion	58
Referenser	63

Förord

Denna rapport som innehåller en redogörelse för Svalövs kommuns flyktingmottagande och verksamheter för socialt utsatta kommuninvånare med svag förankring på bostadsmarknaden ingår som en delstudie i forskningsprojektet Skånska hem, som har finansierats av forskningsrådet Formas och som bedrivits på Socialhögskolan vid Lunds universitet med start hösten 2018.

Även om det är jag som är ansvarig för delstudien om Svalövs kommun har jag under arbetets gång haft stor glädje och nytta av ett nära samarbete med de tre andra forskare som ingår i projektet, nämligen Marcus Knutagård, Ingrid Sahlin och Weddig Runquist. Stort tack! Sorgligt nog gick Weddig bort efter en kort tids sjukdom våren 2023. Han är mycket saknad, både som en skicklig och hängiven hemlöshetsforskare och som en fin och generös vän.

Jag vill också ge ett stort och varmt tack till Yousef Abo-Sharkh som arbetade i Svalövs kommun under tiden som undersökningen pågick. Yousef hjälpte mig på många sätt, inte minst med att förmedla kontakter till flera av de personer som jag har intervjuat inom ramen för projektet och vilka jag också vill ge ett stort tack. Jag vill även tacka Mahmoud Azzam, som under en period var forskningsassistent i projektet och som gjorde några intervjuer på arabiska i Svalöv hösten 2019. Varmt tack till Linn Johansson, som flinkt och noggrant transkriberat en stor del av intervjuerna. Ett varmt tack även till Socialhögskolans webbredaktör Sandra Jeppsson för den fina och proffsiga formgivningen av rapporten.

Lund i oktober 2023
Arne Kristiansen

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Denna rapport ingår i forskningsprojektet *Skånska hem: mottagande, etablering eller exkludering – hemlöshetspolitik och strategier för flyktingars bosättning*, som finansieras av forskningsrådet Formas.¹ Projektet som startade andra halvåret 2018 skulle enligt den ursprungliga planen avslutas 2021, men har på grund av pandemin förlängts till hösten 2023. Målet med projektet är att undersöka utformning och resultat av skånska kommuners strategier för bosättning av flyktingar och stöd till hemlösa kommuninvånare för att identifiera faktorer som kan bidra till trygga och adekvata bostäder för alla kommuninvånare.

Forskningsprojektet ska ses mot bakgrund, dels av de radikala förändringar som skedde i den svenska bostadspolitikerna under 1990-talet och som avsevärt begränsade kommunernas möjligheter att styra bostadsförsörjningen samtidigt som bristen på hyresrätter med rimliga hyror blev ett problem i nästan alla kommuner (Sahlin 1996; Kristiansen 2022), dels av utvecklingen på migrationsområdet som eskalerade i den så kallade flyktingkrisen under 2015, då närmre 163 000 flyktingar sökte asyl i Sverige (SCB 2023). Detta ledde till en kraftig skärpning av den svenska migrationspolitiken, som bland annat innebar att asyllagstiftningen förändrades radikalt. Där tidigare i princip alla asylsökande med skyddsbehov fick permanenta uppehållstillstånd får de som nu beviljas asyl endast tillfälliga uppehållstillstånd och att möjligheterna till familjeåterförening försvårades (Runquist & Sahlin 2023).

En viktig utgångspunkt för forskningsprojektet är att en stabil och trygg boendesituation är en grundläggande förutsättning för social integration och för att människor ska fungera som samhällsmedborgare. Det är något som nog de flesta instämmer i. Men detta har också starkt stöd i forskning om integration och segregation. Att sakna ett tryggt och varaktigt boende innebär

¹ Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas). Dnr 2018–00079. Forskare i projektet är Marcus Knutagård (projektledare), Arne Kristiansen, Weddig Runquist och Ingrid Sahlin.

en ökad risk för att drabbas av arbetslöshet, sociala problem samt psykisk och fysisk ohälsa (Knutagård et al. 2020). Rätten till bostad är även en fråga som betonas i deklARATIONER för mänskliga rättigheter (se t.ex. Housing Rights Watch 2023). Ändå är hemlöshet och diskriminering på bostadsmarknaden ett stort problem, inte bara i Sverige, utan det är ett globalt problem (Kristiansen 2021).

Inom ramen för forskningsprojektet har det genomförts olika delstudier. Tidigare har det publicerats två rapporter från en fallstudie om flyktingmottagande och hemlöshetsarbete i Malmö stad (Runquist 2021; Runquist & Sahlin 2023) samt ett antal andra studier som berör olika aspekter av bostadsförsörjning och hemlöshet (Knutagård et al 2020; Sahlin 2020; Kristiansen 2022). Denna rapport utgör en redovisning av en fallstudie av flyktingmottagande och stöd till hemlösa kommuninvånare i Svalövs kommun.

Fallstudier är en etablerad samhällsvetenskaplig metod (se t.ex. Merriam 1994; Stake 1995; Yin 2014) och har tidigare använts i Sverige för att bland annat undersöka frågor som berör kommunalt flyktingmottagande och integration (se t.ex. Myrberg 2012; Grange & Björling 2020). Avsikten med fallstudierna i detta forskningsprojekt är att få en fördjupad förståelse för hur kommuner i praktiken arbetar med nyanlända och andra grupper med en svag förankring på bostadsmarknaden.

1.2 Bosättningslagen och kommunernas ansvar

I mars 2016 infördes Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, vanligtvis kallad bosättningslagen. Den innebar att alla Sveriges kommuner blev skyldiga att efter anvisning från Migrationsverket ta emot och anskaffa bostäder till flyktingar. Det finns dock inget sanktionssystem kopplat till lagen mot kommuner som inte följer lagens bestämmelser och den innehåller inte heller några krav på vilken form av boende som kommunerna ska erbjuda de kommunplacerade nyanlända (Runquist & Sahlin 2023).

Tidigare hade det varit frivilligt för kommunerna att ingå avtal om att ta emot flyktingar, vilket innebar att mottagandet av flyktingar gick trögt samtidigt som det var ojämnt fördelat mellan kommunerna (Riksrevisionen

2021). Även om en stor andel av flyktingarna på eget initiativ bosatte sig i storstadskommuner fanns det också en annan tendens som visade sig i att en stor del av de kommuner som hade avtal om ett högt flyktingmottagande karaktäriserades av att de var belägna på landsorten och hade god tillgång på bostäder, men hög arbetslöshet (SCB 2023). En viktig ambition med bosättningslagen var därför att lagen skulle underlätta de nyanländas integration genom att kommuner med stark tillväxt och gynnsam arbetsmarknad skulle ta emot fler nyanlända (Riksrevisionen 2021).

Det är staten som med hjälp av Migrationsverkets prognoser varje år tar fram länstal för hur många nyanlända varje län ska ta emot. Därefter tar länsstyrelserna fram kommuntal, som anger för hur många flyktingar varje kommun ska ta emot. Till grund för kommunalet ligger kommunens arbetsmarknadssituation, folkmängd, omfattningen av kommunens tidigare flyktingmottagning och antalet självbosatta nyanlända som bor i kommunen (Migrationsverket 2023a).

Bosättningslagen omfattar personer som bor på Migrationsverkets boendeanläggningar och som beviljats uppehållstillstånd samt kvotflyktingar, vilka redan har uppehållstillstånd då de anländer till Sverige (a.a.). Således omfattar inte bosättningslagen ensamkommande barn och de flyktingar som på egen hand skaffar bostäder, vilka i många kommuner utgör en stor andel av kommunernas flyktingar. Men kommunerna har ändå ansvar för dessa två grupper inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet.

Bosättningslagen har välkomnats av många kommuner, medan flera av de kommuner som tidigare var njudda med att ta emot flyktingar ser den nya ordningen som ett problem (Runquist & Sahlin 2023). Lagen har medfört att väntetiderna från det att flyktingar får uppehållstillstånd till att de tas emot i kommunerna har minskat (Riksrevisionen 2021). Bosättningslagen kan också sägas ha skapat en viss rättvisa mellan kommunerna genom att alla måste ta emot nyanlända, men det betyder inte, som Grange och Björling (2020) visar, rättvisa för de nyanlända. Det finns nämligen stora skillnader i kommunernas mottagande av de nyanlända - från kommuner som ger de nyanlända möjligheter till lägenheter med förstahandskontrakt till kommuner som endast garanterar de nyanlända boende under de två år som kommunerna får ersättning från staten (a.a.). Detta innebär att många nyanlända med tidsbegränsade hyreskontrakt tvingas flytta till andra kommuner när deras hyreskontrakt löpt ut (se t.ex. Länsstyrelsen Stockholms län 2020). Det

förekommer också så kallad social dumpning, det vill säga att kommuner med aktiva åtgärder får socialt utsatta personer att flytta till andra kommuner utan att dessa själva tagit initiativ till att flytta (Statskontoret 2020). Grange och Björling (2020) menar att bosättningslagen inte har haft någon påverkan på de samhällsstrukturer som ligger till grund för de orättvisor som finns på bostadsmarknaden.

Kommunerna får ersättning från staten via Migrationsverket för flyktingmottagningen. Till största delen betalas ersättningen schablonmässigt till kommunerna, men vissa ersättningar kräver att kommunen gör särskilda ansökningar (Migrationsverket 2023b).² Kommunernas flyktingmottagning innebär att under de nyanländas två första år ansvara för de nyanländas boende, förskola och skola för barn, undervisning i svenska (SFI) och samhällsorientering samt kompletterande försörjningsstöd vid behov (a.a.). Dessutom ansvarar kommunen för ensamkommande barns boende och omsorg och att ensamkommande barn som beviljats uppehållstillstånd får en särskild förordnad vårdnadshavare (a.a.).

I det kommunala flyktingmottagandet ingår även att samarbeta med arbetsförmedlingen som ansvarar för de nyanländas etableringsplaner, som ligger till grund för de nyanländas etableringsersättning (a.a.). Etableringsplanen omfattar högst 24 månader och inbegriper olika aktiviteter, till exempel SFI, samhällsorientering och arbetsförberedande aktiviteter, som den nyanlända ska delta i för att få etableringsersättning (a.a.). De nyanlända är i regel självförsörjande under de två första åren eftersom etableringsstödet även kan innefatta tilläggsbidrag för barn och boendekostnader (a.a.).

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka och beskriva Svalövs kommuns strategier för mottagande och bosättning av flyktingar och stöd till hemlösa kommuninvånare under åren 2018 till och med 2022. Det finns några frågor som varit vägledande i forskningsarbetet:

- Hur förhåller sig de policyer som finns formulerade i officiella dokument till hur kommunens boendeverksamheter tar sig uttryck i den konkreta

² Förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

praktikens strategier till exempel beträffande vilka typer av boende som erbjuds till nyanlända och hemlösa kommuninvånare?

- Finns det skillnader i policy och i praktiken mellan boende som erbjuds män och kvinnor, familjer med barn och ensamstående samt personer med olika nationellt ursprung respektive av olika ålder?
- Hur beskriver tjänstepersoner sina verksamheter och deras möjligheter att bidra till integrering för nyanlända och hemlösa kommuninvånare?
- Hur beskriver nyanlända och hemlösa kommuninvånare sitt boende och sina möjligheter till integrering med utgångspunkt i det sociala stöd och de boendeformer de erbjuds av kommunen?
- Möjliggörs eller hindras integrering av de strategier och förhållningssätt som används i kommunens flyktingmottagande och verksamheter för hemlösa kommuninvånare?

1.4 Avgränsning

Undersökningen utgår, som nämndes tidigare, utifrån utvecklingen i samband med den så kallade flyktingkrisen under 2015, vilken ledde till en kraftig skärpning av den svenska migrationspolitiken, men också till att bosättningslagen infördes. Den förändrade förutsättningarna för de svenska kommunernas flyktingmottagande. Det är således vad gäller nyanlända kommunernas strategier utifrån bosättningslagen som står i fokus. Detta innebär att undersökningen inte omfattar de flyktingverksamheter som organiserades när Ryssland startade anfallskriget mot Ukraina i början av 2022 och det kom cirka 50 000 ukrainska flyktingar till Sverige (Migrationsverket 2023c). Förutsättningarna för deras mottagande är dessutom annorlunda eftersom de omfattas av det så kallade massflyktsdirektivet.

1.5 Varför Svalöv?

I arbetet med att ta fram fallstudiekommuner identifierades ett tiotal skånska kommuner med varierande folkmängd, geografiskt läge samt arbets- och bostadsmarknader som under 2017 hade tagit emot nyanlända och som i Socialstyrelsens hemlöshetskartläggning 2017 (Socialstyrelsen 2017) hade angett att de hade hemlösa invånare. Betydelse för det slutliga valet av Hörby, Lund, Malmö och Svalöv som fallstudiekommuner var också hur kommunerna besvarade den enkät vi skickade till kommunerna i Skåne hösten 2018 och att de i denna angav att de var intresserade av att medverka i en fördjupad studie om deras strategier för mottagande av nyanlända och socialt hemlöshetsarbete.

Svalövs kommun intresserade oss för att den tillhörde de av Skånes mindre kommuner som hade tagit emot ett stort antal nyanlända under flera år. Under åren 2013 till 2018 hade Svalövs kommun tagit emot 535 nyanlända varav 110 var ensamkommande barn, enligt Migrationsverkets statistik (Migrationsverket 2023c). Dessutom hade kommunen rapporterat att de, som en av endast sju kommuner i Skåne, erbjöd anvisade nyanlända permanenta bostäder till den lägesrapport om flyktingmottagandet som Länsstyrelsen gjorde 2017 (Länsstyrelsen Skåne 2017). Detta framkom också av Svalövs svar på den enkät som vi skickade ut till de skånska kommunerna hösten 2018, då de också angav att de var intresserade av att vara med i vår studie.

Svalövs kommun, som i slutet av 2022 hade 14 466 invånare (SCB 2023), är belägen i västra Skåne. Kommunen gränsar till sju andra kommuner; i väster till Landskrona och Helsingborg, i norr till Bjuv, Åstorp och Klippan, i öster till Eslöv och i söder till Kävlinge. Svalövs kommun har en intressant naturgeografisk variation beträffande topografi och jordarter genom att den geologiska gränsen mellan Skandinavien och Mellaneuropa skär genom kommunen. I söder dominerar landskapet av ett bördigt slättland som i norra delen av kommunen möter Söderåsens skogsklädda urbergsterräng som på en del ställen höjer sig 200 meter över havet (Länsstyrelsen Skåne 2022). Söderåsens nationalpark, med bland annat sprickdalen Skärålid, är ett omtyckt besöksmål.

Drygt 70 procent av Svalövs kommuns invånare bor i någon av kommunens sex tätorter, som är Svalöv, Teckomatorp, Kågeröd, Billeberga Röstånga och Tågarp (SCB 2023). Tätorten Svalöv, som har drygt 4200

invånare, är kommunens centralort där en stor del av de kommunala förvaltningarnas administration är placerad i kommunhuset. Svalövs kommun ingår i *Familjen Helsingborg*, som är en samarbetsorganisation för elva kommuner i nordvästra Skåne. Samarbetet sker inom en rad olika kommunala verksamhetsområden. Till exempel har Svalövs kommun ett samverkansavtal med Helsingborgs stad som innebär att en stor del av kommunens familjerättsärenden handhas av socialförvaltningen i Helsingborg.

Sedan valet 2018 är Sverigedemokraterna (SD) kommunens största parti. Näst störst är Socialdemokraterna, som tidigare varit störst sedan den nuvarande kommunen bildades i samband med kommunreformen 1971. Efter valet 2018 bildade Moderaterna (M), Liberalerna (L), Kristdemokraterna (KD) och Centerpartiet (C) ett minoritetsstyre som styrde kommunen fram till april 2019, då C lämnade samarbetet. I stället ingick M, L och KD ett valtekniskt samarbete med SD, som innebar att SD:s Teddy Nilsson tog överordförandeposten i kommunstyrelsen. Valet 2022 innebar att SD stärkte sin position som kommunens största parti. De innehar fortfarande ordförandeposten i kommunstyrelsen och deras valtekniska samarbete med M, L och KD består.

1.6 Metod och empiri

Metodologiskt kan fallstudien av Svalövs kommun beskrivas som en kvalitativ, etnografisk undersökning med en ambition att komma nära, lära känna och förstå den konkreta verksamheten (se t.ex. O'Reilly 2005) för flyktingar och hemlösa personer i Svalövs kommun. Den etnografiska inriktningen visar sig också i att empirin bygger på flera tillvägagångssätt; intervjuer, samtal, observationer och studier av olika typer av protokoll, dokument och publikationer (a.a.). Inklusivt kvantitativt statistiskt material från olika myndigheter, framförallt Migrationsverket. Inom ramen för denna studie har det dock inte gjorts några statistiska analyser.

Det metodologiska upplägget av fallstudien grundas i utgångspunkten att det inte räcker med att studera policydokument eller att intervjua olika företrädare för en verksamhet för att förstå hur den fungerar konkret. Det kräver att forskaren kommer nära de människor som finns där verksamhetens

officiella policy omvandlas till praktisk verksamhet och vice versa. Denna utgångspunkt är inspirerad av den amerikanska statsvetaren Michael Lipsky som i den klassiska studien *Street-Level Bureaucracy* (1980/2010) hävdar att de beslut som fattas av de anställda³ som i sin vardag möter människor som söker eller blir föremål för olika samhällsinsatser utgör verksamhetens verkliga policy.

Under tiden mars 2019 till augusti 2023 har jag besökt Svalövs kommun vid 22 tillfällen för intervjuer eller olika typer av besök, möten och samtal. Under pandemin (2020 och 2021) gjorde jag endast fyra resor till Svalöv, i stället användes under denna period telefon och det digitala kommunikationsverktyget Zoom för samtal och intervjuer.

Sammanlagt har det inom ramen för undersökningen genomförts 37 intervjuer med 29 personer. Intervjuerna har varit semistrukturerade och haft karaktären av kvalitativa forskningsintervjuer (Kvale 1997). 19 intervjuer genomfördes 2019, fyra intervjuer 2010, nio intervjuer 2021, tre intervjuer 2022 och två intervjuer 2023. Merparten av intervjuerna har jag själv gjort, men hösten 2019 gjorde forskningsassistent Mahmoud Azzam två intervjuer med arabiskatalande personer.

Fem personer har intervjuats vid mer än ett tillfälle. Tre intervjuer har skett med två personer samtidigt. Åtta av intervjuerna gjordes via Zoom under pandemin. Efter pandemin har ytterligare tre intervjuer genomförts digitalt.

Av de 29 personer som intervjuats är 17 tjänstepersoner som i olika avseenden har ansvar för flyktningmottagande och/eller socialt hemlöshetsarbete i Svalövs kommun. Två intervjupersoner är anställda i det kommunala bostadsbolaget. Två av dem som intervjuats representerar civilsamhälleliga organisationer. Åtta intervjupersoner är anvisade nyanlända eller personer som har sociala hyreskontrakt.

För att kunna förankra forskningsprojektet i kommunen och rekrytera intervjupersoner har jag haft stor hjälp av den person som var Svalövs kommuns bostadssamordnare från början av 2018 till mitten av 2022. Hen har förmedlat kontakter till flera av de personer som har intervjuats. I april

³ Lipsky använder begreppet *street-level bureaucrats*. Han skriver: "Typical street-level bureaucrats are teachers, police officers, and other law enforcement personnel, social workers, judges, public lawyers and other court officers, health workers and many other public employees who grant access to government programs and provide service within them." (Lipsky 1980, sidan 3).

2019 anordnade hen ett seminarium i Svalöv där jag fick möjlighet att presentera forskningsprojektet för de tjänstepersoner i kommunen som arbetar med flyktingfrågor och hemlöshetsfrågor. En stor del av dem som deltog på seminariet medverkade under våren 2019 som intervjupersoner i projektet. Bostadssamordnaren var även senare behjälplig med att förmedla kontakter med andra tjänstepersoner, men också nyanlända och personer med sociala bostadskontrakt, som jag intervjuade. Bostadssamordnaren underlättade också mitt arbete genom att se till att jag, i samband med att jag var i Svalöv för att göra intervjuer, fick tillgång till ett rum i Arbetsmarknadsenhetens lokaler på Svalegatan i centrala Svalöv. I detta rum genomfördes merparten av de intervjuer som ägde rum 2019. Andra intervjuer har skett i tjänsterum i kommunhuset eller på andra arbetsplatser i Svalöv. Några intervjupersoner har föredragit att jag gjorde intervjuerna hemma hos dem. Elva av intervjuerna genomfördes, som jag berört tidigare, digitalt via Zoom.

Samtliga intervjuer har spelats in och transkriberats, utom en zoomintervju med två nyanlända personer som inte ville att intervjun spelades in. Intervjuerna har oftast tagit mellan 45 och 60 minuter. Den kortaste omfattar 20 minuter och den längsta närmre 120 minuter. Varje intervjuperson har fått en beteckning, som inleds med förkortningen IPD, vilken betyder ”Intervjuperson i Svalöv”. Därefter följer ett individuellt nummer på intervjupersonen, till exempel IPD29. Om personen blivit intervjuad vid mer än ett tillfälle läggs det till en gemen efter det individuella numret för att ange vilken intervju i ordningen det rör sig om, till exempel IPD29a, IPD29b, IPD29c etc. Bakgrunden till intervjukoden IPD är för att skilja intervjuerna i Svalöv från intervjuer de andra kommuner som ingår i forskningsprojektet, nämligen Malmö (IPA), Hörby (IPB) och Lund (IPC).

Intervjuerna utgör en central del i det empiriska material som är grunden för undersökningen. Men förutom intervjuer har jag även varit med på möten och gjort besök på olika verksamheter, då jag förutom att observera har samtalat med olika personer. Det rör sig i en del fall om att jag följt med bostadssamordnaren när hen haft avtalade möten med representanter för det kommunala bostadsbolaget eller hemma hos nyanlända och personer som bor i sociala stödboenden. Dessutom har jag på egen hand besökt kommunala och civilsamhälleliga verksamheter i såväl Svalöv som Röstånga och Teckomatorp. I samband med dessa möten och besök, och i synnerhet efter dem, har jag fört anteckningar som också utgör en del av det empiriska materialet.

Dessutom tillkommer olika dokument om flyktingmottagande och socialt hemlöshetsarbete i Svalövs kommun samt material från andra myndigheter, till exempel statistik från Migrationsverket.

1.7 Forskningsetiska reflektioner

Forskningsprojektet, som är godkänt av Etikprövningsmyndigheten (Dnr 2019–01325), grundas på de forskningsetiska principer som ska vara vägledande för samhällsvetenskaplig forskning och där informerat samtycke och konfidentialitet är viktiga grundstenar (se t.ex. Vetenskapsrådet 2017). Konkret innebar detta att alla intervjupersoner fick ta del av skriftlig information om vad forskningsprojektet syftar till och om de krav på frivillighet, informerat samtycke, sekretess och konfidentialitet som gäller för studien. En samtyckesblankett var bifogad till informationsbrevet, som intervjupersonerna skulle skriva under och lämna till den som genomförde intervjun. Inför intervjuerna med de arabisktalande nyanlända personerna, som Mahmoud Azzam genomförde, hade han gjort en översättning till arabiska av informationsbrevet. Redan i samband med att ljudfilerna som innehöll intervjuerna transkriberades så kodades och avidentifierades alla uppgifter som kunde sammankopplas med intervjupersonerna, liksom eventuella namn på andra personer. Ljudfilerna, liksom de undertecknade samtyckesblanketterna, förvaras i ett säkerhetsskåp på Socialhögskolan vid Lunds universitet.

Upplägget med informationsblad och samtyckesblanketterna fungerade utmärkt vid intervjuerna med tjänstepersonerna i kommunen. Däremot visade det sig att det var vanskeligare att få en del av de nyanlända personerna som var positiva och hade tackat ja till att bli intervjuade att skriva under samtyckesblanketten. Det skulle varit ett forskningsetiskt övertramp att på något sätt försöka påverka dem att mot sin vilja skriva under samtyckesblanketten. I dessa fall var jag i stället särskilt noga med att informera om projektet och om betydelsen av att deras medverkan var frivillig och att de därigenom fick möjlighet att muntligen uttrycka att de gav samtycke till intervjun. Ett exempel på hur det kunde se ut finns i en intervju som genomfördes med en nyanländ person i mars 2021:

I: Och jag vill gärna intervjua dig om hur du upplever att komma till Sverige och ditt boende här.

IP: Okej.

I: Och det är viktigt att du känner att du gör det här frivilligt.

IP: Okej. Ja.

I: Stämmer det att du gör det frivilligt, intervjun?

IP: Ja.

I: Bra.

IP: Ja, det stämmer.

I: Jättebra. Jag, jag kommer inte att skriva ditt namn, allt du säger kommer vara anonymt. Men jag undrar om du tycker att det är okej att jag spelar in intervjun?

IP: Ja. Ja. (IPD24)

Att en del av de nyanlända intervjupersonerna inte ville skriva under samtyckesblanketten kan tolkas som ett uttryck för bristande tillit till myndigheter och oro för att deras underskrift ska kunna användas mot dem i framtiden och kanske till och med äventyra deras möjligheter att få stanna kvar och leva i Sverige. Detsamma gäller de två nyanlända personer som jag intervjuade tillsammans, men som varken ville skriva under samtyckesblanketten eller att intervjun spelades in. Denna tolkning gör jag mot bakgrund av att min ambition var att göra betydligt fler intervjuer med nyanlända i Svalöv än de sex intervjuer som genomfördes, men det visade sig att en stor del av de nyanlända som blev tillfrågade om att bli intervjuade tackade nej. Kommunens bostadssamordnare, som hösten 2019 lade ner en hel del tid på att rekrytera nyanlända intervjupersoner, intygade att det gick trögt och berättade att en person som tillfrågats om att bli intervjuad hade svarat:

Nej, nej, nej, jag vill inte vara med, absolut inte och, och sen så när ni har gjort er intervju och så skrivs allting i papper och sen så kan Migrationsverket få reda på detta eller se detta här.

Att det bland de nyanlända fanns en oro för att intervjuerna skulle kunna få negativa konsekvenser för dem innebär också att det kan finnas en risk att detta påverkat tillförlitligheten i intervjuerna genom att de varit försiktiga med eller undvikit att ge uttryck för kritik mot kommunen eller andra myndigheter. I detta sammanhang är det också viktigt att reflektera över de risker för bias som finns i att bostadssamordnaren förmedlade kontakterna till flera av de personer som jag intervjuade i denna studie. Ofta gick det till på så sätt att jag frågade bostadssamordnaren om hen visste någon som hade en viss funktion i kommunen och om hen kunde fråga personen i fråga om denne ville bli intervjuad av mig. En risk med detta är att bostadssamordnaren valde att fråga personer som hen hade lätt att samarbeta med och som hade ungefär samma syn som hen på flyktingmottagning eller socialt hemlöshetsarbete, vilket innebär att personer med andra attityder och förhållningssätt inte blev intervjuade. Min uppfattning är dock att även om många av de jag intervjuade hade ungefär samma syn på flyktingmottagande och socialt hemlöshetsarbete som bostadssamordnaren, så representerade dessa den syn som dominerade verksamheterna eftersom jag intervjuade i stort sett alla tjänstepersoner som arbetade med flyktingmottagning och socialt hemlöshetsarbete i Svalövs kommun, större är inte kommunen. När det gäller de nyanlända och hemlösa personer som jag intervjuade är dock denna risk större, även om ingen av dem var odelat positiva till hur de blivit mottagna eller till det stöd kommunen erbjöd.

Även om alla uppgifter som kan kopplas till personer som blir intervjuade i en kvalitativ undersökning oidentifieras går det aldrig att helt bortse ifrån möjligheten att någon som känner en intervjuperson kan känna igen vem det handlar om. Detta är särskilt viktigt att beakta när det är mindre organisationer eller som i detta fall en mindre kommun som undersöks. Därför bör den forskare som genomför en kvalitativ forskningsintervju uppmärksamma intervjupersonen på detta, vilket jag genomgående gjort i denna undersökning, till exempel som i citatet nedan; där jag förklarar situationen:

Och det är likadant så här, Svalöv är ju inte världens största stad eller by. Så även om jag inte, jag kommer aldrig att nämna ditt namn eller något sånt där så finns ju alltid en risk att någon läser mellan raderna och du vet och kanske så att därför är det bra att man tänker så här att man ska säga sånt som man känner sig trygg och bekväm med.

För att avidentifiera intervjupersonerna har jag också undvikit att nämna olika detaljer. För det första undviker jag att nämna intervjupersonernas kön. När det gäller intervjupersoner som arbetar med ekonomiskt bistånd, yrkesvägledning med mera, anger jag inte den yrkestitel de har, till exempel socialsekreterare eller enhetschefer, utan jag benämner dem *tjänstepersoner*. Detta gäller dock inte *bostadssamordnaren* och *socialchefen* på grund av att de har tydliga nyckelroller både i arbetet med nyanlända och de kommuninvånare som är hemlösa. Jag har inte namngett vilka länder de nyanlända som jag intervjuat kommer ifrån.

I rapporten finns några intervjupersoner, som trots att deras namn och andra detaljer är avidentifierade, förmodligen kommer att bli igenkända av en del av dem som läser rapporten. Detta är de medvetna om och de har också fått möjlighet att läsa en tidigare version av texten för att ändra eller ta bort textavsnitt, som de inte var bekväma med.

1.8 Begrepp och termer

En *flykting* en person som tvingats fly från sitt land på grund av krig, konflikt eller förföljelse på grund av ras, religion, politisk uppfattning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp och som därför inte kan återvända till sitt hemland (se till exempel UNHCR 2023). Med utgångspunkt i denna definition används begreppet flykting i rapporten både om människor som är *asylsökande*, det vill säga personer som sökt och väntar på beslut om uppehållstillstånd och *nyanlända*, det vill säga personer som sökt asyl och beviljats uppehållstillstånd och är folkbokförda i en kommun. Till nyanlända räknas även *kvotflyktingar* som får uppehållstillstånd innan de kommer till Sverige. Inom ramen för flyktingbegreppet ryms även *ensamkommande barn*, som avser barn under 18 år som på egen hand kommit till Sverige och fått eller ansökt om uppehållstillstånd. *Anhöriga*, det vill säga personer som genom att de är närstående till nyanlända har fått uppehållstillstånd i Sverige och placering i den kommun där deras närstående är folkbokförd, räknas också som flyktingar.

Benämningen *flyktingmottagande* avser alla verksamheter som kommuner och andra myndigheter riktar mot de människor som inryms under begreppet flyktingar. Förkortningen *ABO* avser personer som under tiden de väntat på

beslut om uppehållstillstånd botten på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden. *EBO* är en förkortning som syftar på asylsökande personer som på egen hand ordnar boende under tiden de väntar på uppehållstillstånd. *Självbosatt* avser en nyanländ person med permanent eller tillfälligt uppehållstillstånd som på egen hand har bosatt sig i en kommun, oftast redan som asylsökande.

1.9 Disposition

Efter det inledande kapitlet i rapporten följer ett kapitel som ger en bakgrund om Svalövs kommun då det gäller befolkningens sammansättning och utveckling samt arbets- och bostadsmarknad. I det tredje kapitlet finns en redogörelse för två centrala policydokument som beskriver Svalövs kommuns officiella bostadsförsörjningsstrategier och boendeverksamheter. I det tredje avsnittet finns också en beskrivning av hur kommunens sociala verksamheter är organiserade. I kapitel fyra finns en beskrivning av Svalövs kommuns flyktingmottagande med fokus på hur verksamheten organiserades under åren 2019 till 2022. I kapitel fem redovisas hur Svalövs kommun har organiserat arbetet med hemlösa människor och hur kommunen arbetar för att motverka vräkningar. I sjätte kapitlet finns en sammanfattande diskussion som har fokus på huruvida Svalövs kommuns verksamheter för nyanlända respektive socialt utsatta bidrar till integrering.

2. Demografi, bostadsmarknad och arbetsmarknad

2.1 Demografiska aspekter

Demografi, det vill säga hur befolkningsgrupper utvecklas över tid när det gäller deras storlek och sammansättning i olika avseenden, har en avgörande betydelse för samhällsutvecklingen både på kommunal, regional och statlig nivå. Barnafödande, dödlighet och migration är exempel på viktiga demografiska faktorer, liksom kön, ålder, utbildning och inkomst (se t.ex. Duvander & Turunen 2017).

Demografiska processer kan påverka och påverkas av arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Ett demografiskt axiom är att en större folkmängd har positiva marknadseffekter genom att det innebär större efterfrågan på olika varor och tjänster samtidigt som det innebär ett större utbud av arbetskraft och ett starkare skatteunderlag. I dag påverkas många mindre kommuner i Sverige, särskilt på landsorten, av en negativ demografisk utveckling som innebär att andelen invånare i arbetsför ålder minskar, vilket hotar möjligheterna att i framtiden upprätthålla olika kommunala verksamheter (se till exempel Boverket 2020).

En stor del av kommunerna i Skåne har ökat sin folkmängd på senare år. Svalövs kommun som idag har 14 466 invånare ökade sin folkmängd med 1850 personer (14,7%) under åren 2000 till 2021, vilket till stor del beror på invandring (Region Skåne 2023). År 2000 var 7,2 procent av Svalövs befolkning födda utomlands. År 2023 hade andelen utrikesfödda ökat till 23,0 procent (Länsstyrelsen Skåne 2023).

Av befolkningen i Svalöv är 48 procent kvinnor och 52 procent män (SCB 2023). Medelåldern i kommunen är 40,4 år (Länsstyrelsen Skåne 2023). När det gäller åldersfördelningen i Svalövs befolkning är 21,0 procent under 16 år, 9,6 procent är mellan 16 och 24 år, 25,5 procent mellan 25 och 44 år, 25,6 procent är mellan 45 och 64 år och 18,4 procent är 65 eller äldre. Åldersfördelningen motsvarar ganska väl genomsnittet i Skåne och i hela landet (Region Skåne 2023).

En annan intressant demografisk aspekt med stor betydelse för Svalövs kommun är att kommunen enligt Sveriges kommuner och regioners kommungruppsindelning tillhör kommungruppen *Pendlingskommun nära större stad*, vilket innebär att minst 40 procent av den arbetsföra befolkningen pendlar till arbete i en storstad eller storstadsnära kommun (Sveriges kommuner och regioner 2023). Med andra ord har den arbetsföra delen av befolkningen i Svalövs kommun, som omfattar cirka 7500 personer, tillgång till arbetsmarknaderna i de betydligt större kommunerna Malmö, Helsingborg, Lund och Landskrona. Samtidigt innebär det att människor som bor i Svalövs grannkommuner har tillgång till arbetsmarknaden i Svalöv.

Utpendlingen från Svalövs kommun 2021 skedde framförallt till Helsingborg (802 personer), Malmö (746 personer), Landskrona (740 personer) och Lund (637 personer). Inpendlingen till Svalövs kommun kom främst från Landskrona (447 personer), Helsingborg (228 personer), Eslöv (202 personer) och Malmö (156 personer) (Region Skåne 2023).

Det finns gott om kollektiva förbindelsemöjligheter med regional buss- och tågtrafik inom kommunen och till omkringliggande kommuner. Alla tätorter, utom Röstånga, har tågstationer som trafikeras av Pågatåg, det vill säga Skånetrafikens lokala och regionala tåg.

2.2 Bostadsmarknad

År 2023 finns det cirka 6200 bostäder i Svalöv. Av dessa är 68 procent privatägda småhus, 29 procent hyresrätter och 4 procent bostadsrätter (Länsstyrelsen Skåne 2023). Efter en nedgång av byggandet på 90-talet har byggandet i kommunen ökat något de senaste åren. I genomsnitt har 24 bostäder färdigställts årligen under den senaste tioårsperioden, varav 13 varit hyreslägenheter och 11 småhus (Region Skåne 2023).

Svalövsbostäder är kommunens allmännyttiga bostadsbolag som äger omkring 1100 hyreslägenheter varav merparten finns i Svalöv, men bostadsbolaget har lägenheter även i kommunens andra tätorter (Svalövsbostäder 2023). Sammantaget äger bostadsbolaget 17 procent av kommunens bostäder (Länsstyrelsen 2023). Bostadsbolaget har 15 anställda, varav 6 är husvärdar som är verksamma ute i bolagets bostadsområden. Svalövsbostäder ingår

sedan 2020 som ett dotterbolag i *Svalövs kommunhus AB*, som är namnet Svalövs kommunkoncern.

Svalövsbostäder byggde inga bostäder under åren 1992 till 2000. Bakgrunden till detta var att det i början av 1980-talet uppstod ett stort överskott av lägenheter, bland annat som en följd av att Öresundsväret i Landskrona avvecklades under varvskrisen i början av 1980-talet. Sedan början av 2000-talet har Svalövsbostäder byggt 86 bostäder (Svalövsbostäder 2023a).

Tätort	Antal lägenheter
Svalöv	658
Teckomatorp	165
Kågeröd	115
Billeberga	44
Röstånga	41
Tågarp	24

Tabell 1: Svalövsbostädernas lägenheter i Svalövs kommun (Svalövsbostäder 2023)

Förutom Svalövsbostäder finns ett stort antal privata hyresvärdar som hyr ut såväl småhus som lägenheter både i och utanför tätorterna i kommunen. Detta är inte minst tydligt i Teckomatorp och Kågeröd där det privata hyresbeståndet utgör en relativ stor andel av antalet hyresrätter. Det finns dock ingen översikt över kommunens privata hyresvärdar eller antalet privata hyresrätter, vilket är en brist, som påpekas i Svalövs kommuns bostadsförsörjningsprogram, eftersom det skulle skapa möjligheter för ett utökat samarbete mellan kommunen och de privata hyresvärdarna (Svalövs kommun 2018a).

Av den senaste bostadsmarknadsenkäten (Boverket 2023a) framgår det att det råder brist på bostäder i Svalövs kommun både i centralorten och i övriga delar av kommunen. Bristen gäller såväl stora som små lägenheter med rimliga hyror. Svalövsbostäder har 1500 personer i sin bostadskö, varav många dock inte är aktivt sökande eller så motsvarar de bolagets inkomstkrav (som bland annat utesluter personer med försörjningsstöd). Tillgängligheten på bostadsmarknaden hindras också av att många hyresvärdar har uthyrningspolicier som ställer krav på fast anställning och goda inkomster,

vilket innebär att de inte godkänner försörjningsstöd som inkomst (Svalövs kommun 2018a).

När det gäller Svalövsbostädernas uthyrningspolicy innebär den också att personer med låga inkomster eller som är bidragsberoende har svårt att komma i fråga för hyresavtal. Grundkraven i Svalövsbostädernas uthyrningspolicy är att den sökande är 18 år, har ekonomiska förutsättningar för att klara hyran och uppfyller Svalövs bostädernas inkomstkrav, inte har skulder eller betalningsanmärkningar hos kronofogden, har goda referenser och har en gällande hemförsäkring. Hyresskulder, oavsett om de är hos Svalövs bostäder eller annan hyresvärd, accepteras inte, liksom om den sökande varit störande eller misskött tidigare boenden (Svalövsbostäder 2023b). Svalövs bostädernas inkomstkrav innebär att den sökande ska ha en fast löpande inkomst, som kan bestå av lön från anställning, pension, a-kassa, studiemedel eller annan godtagbar inkomst. Bidrag av olika slag kan räknas in i inkomsten. Den sökande ska kunna styrka uppgifter om sina inkomster och bidrag. Svalövs bostäder godtar inte tillfälligt försörjningsstöd som inkomst och gör inga prioriteringar av medicinska eller sociala skäl. Sammantaget ska den sökande ha en ekonomisk situation som innebär att de utifrån hyran för den sökta lägenheten uppfyller normen enligt Kronofogden för skälig levnadsstandard för hushållets storlek. Om det finns särskilda skäl kan Svalövsbostäder göra undantag från inkomstkraven mot godtagbar borgen (a.a.)

2.3 Arbetsmarknad, utbildningsnivå och sysselsättning

Svalövs arbetsmarknad och näringsliv är historiskt sett nära förknippat med växtförädling och jordbruk. Sveriges Utsädesförening som grundades i Svalöv i slutet av 1800-talet hade stor betydelse för arbetsmarknad och näringslivet under en stor del av 1900-talet. Idag är Vidinge grönt med närmre 300 anställda kommunens största privata arbetsgivare. Andra näringsgrenar som sysselsätter relativt många anställda är byggföretag och tillverkningsverksamheter. Näringslivet domineras av småföretag. 90 procent av kommunens cirka 900 företag har färre än tio anställda. Kommunen är största

arbetsgivaren med cirka 1275 anställda som framför allt arbetar inom omsorg, vård och utbildning (Region Skåne 2023).

När det gäller utbildningsnivån hos den arbetsföra befolkningen i Svalövs kommun så finns det tydliga skillnader mellan kvinnor och män, då avsevärt fler av kvinnorna har högskoleutbildning. Även i jämförelse med hur det ser ut på nationell nivå har betydligt färre av männen högskoleutbildning (SCB 2022a). En bakgrund till att kvinnornas utbildningsnivå är högre än männen kan kopplas till att många kvinnodominerande yrken i offentlig sektor kräver akademisk utbildning, till exempel socialsekreterare, kuratorer, lärare och sjuksköterskor (Region Skåne 2023). Det förklarar dock inte den relativa låga andelen män med högskoleutbildning i Svalövs kommun, utan ska också kopplas till strukturen på näringslivet där en stor del av de mansdominerande yrkena inte kräver högskoleutbildning. Jordbruk, industri och bygg är förhållandevis stora näringsgrenar i Svalövs kommun.

Utbildningsnivå	Svalövs kommun		Riket	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Grundskola	8%	13%	9%	11%
Gymnasium	44%	53%	36%	45%
Högskola	46%	29%	53%	40%

Tabell 2: Utbildningsnivå Svalövs kommun (SCB 2022a)

Under de senaste åren har arbetslösheten minskat i Sverige, vilket är en tendens som även gäller Svalöv där arbetslösheten låg på 5,8 procent i februari 2023, vilket innebär en minskning med 0,4 procent under det senaste året, och är tydligt lägre än den genomsnittliga arbetslösheten i Skåne som låg på 8,5 procent. Vid samma tidpunkt låg arbetslösheten bland utrikesfödda i Svalöv på 11,6 procent, vilket innebär en minskning med 0,3 procent på ett år, men med 4 procent på tvåårs basis. Arbetslösheten bland utrikesfödda i Svalövs kommun är avsevärt lägre än i Skåne som helhet där genomsnittet var 18,7 procent i februari 2023 (Newsworthy 2023).

3. Organisation och policyer

3.1 Kommunens sociala verksamheter

Svalövs kommuns verksamheter ingår i en gemensam förvaltning som är uppdelad i följande sektorer och enheter (Svalövs kommun 2023):

- Kommunens ledningsgrupp
- Kommunledningskontoret
- Sektor utbildning
- Sektor samhällsbyggnad
- Sektor social
- Sektor vård och omsorg
- Bolagskoncern i Svalövs kommun

Sektor social, vars ansvarsområden motsvarar det som brukar räknas till socialtjänstens individ- och familjeomsorg (IFO), ansvarar för flyktingmottagande och hemlöshetsfrågor. Socialnämnden är politiskt ansvarig för verksamheten. Sektor social är uppdelad i fyra enheter:

Enheten *Arbete, integration och välfärd* ansvarar för flyktingmottagning, boendefrågor, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsfrågor. I början av 2019 arbetade ett tiotal personer på enheten varav en var enhetschef, en flyktingsamordnare, en bostadssamordnare, några socialsekreterare och några som arbetade med arbetsmarknadsfrågor.

Enheten *Stöd- och socialpsykiatriboende* ansvarar för två gruppboenden enligt LSS samt ett särskilt boende för psykiskt sjuka personer. I enheten ingår en stödgrupp, som arbetar med LSS och socialpsykiatri hemma hos personer. Enheten har omkring 23 anställda.

Enheten *Utredning och uppföljning* består av socialsekreterare som tar emot anmälningar/ansökningar, utreder och följer upp beviljade insatser gällande

både vuxna och barn, familjehemssekreterare samt barnets socialsekreterare. Totalt arbetar 15 personer på enheten.

Enheten *Öppna insatser* är kommunens öppenvårdsverksamhet som samarbetar med kommunens övriga sociala verksamheter och tar emot individer och familjer som beviljats bistånd av till exempel utrednings- och uppföljningsenheten. Men kommuninvånare kan även själva vända sig direkt till Öppna insatser för att få råd och stöd. På enheten arbetar nio personer som socialrådgivare respektive psykiatrihandledare. Verksamheten är inriktad mot följande områden: barn, ungdom och familj, brottsofferstöd, medling, missbruk, våld i nära relationer och socialpsykiatri.

3.2 Svalövs kommuns policy om bostadsförsörjning

Enligt Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska kommunfullmäktige under varje mandatperiod anta riktlinjer för kommunens bostadsförsörjning. 2014 fick lagen ett tillägg med ett krav om att om kommunernas bostadsförsörjningsplanering ska beakta "... bostadsbehovet för särskilda grupper, och alltså inte bara efterfrågan på marknaden. (Runquist & Sahlin 2023, sidan 49). Därför har de flesta bostadsförsörjningsprogram numera ett avsnitt med fokus på bostadsbehovet hos unga, äldre, funktionshindrade, hemlösa och nyanlända (a.a.). Ansvar för att ta fram bostadsförsörjningsprogrammet låg på samhällsbyggnadsnämnden, som i februari 2018 hade ett förslag klart som skickades på remiss till bland annat kommunstyrelsen och socialnämnden, vilka båda gav sitt bifall till förslaget. I oktober 2018 antog Svalövs kommunfullmäktige bostadsförsörjningsprogrammet, som ersatte det tidigare från 2013. För den nuvarande mandatperioden 2022 - 2026 har kommunen ännu i oktober 2023 inte tagit fram ett nytt bostadsförsörjningsprogram. Det har inte heller varit på dagordningen i några av samhällsbyggnadsnämndens sammanträden under 2023.

Bostadsförsörjningsprogrammet från 2018 består av två delar. I programmets första del formuleras riktlinjer och de prioriterade mål och utmaningar som finns för bostadsförsörjningen i närtid (Svalövs kommun 2018a). Del två innehåller underlag och analyser för programmet (Svalövs

kommun 2018b). De stora utmaningarna för bostadsförsörjningen i Svalövs kommun handlar om att om kommunen ska kunna fortsätta växa befolkningsmässigt krävs att det utvecklas olika typer av bostäder som möter olika gruppers behov. I bostadsförsörjningsprogrammet pekas det på att det behövs bostäder för unga, äldre och personer med funktionsvariationer och fler hyreslägenheter med rimliga hyror, men också på vikten av att det bostadssociala arbetet utvecklas. I programmet formuleras fem fokusområden:

- 1) En stärkt roll som attraktiv boendekommun i regionen Skåne
- 2) Ett utökat och varierat bostadsutbud i hela kommunen med ett särskilt fokus på de större orternas centrala och stationsnära lägen
- 3) Bostäder för de som står utanför bostadsmarknaden
- 4) Ett utvecklat bostadssocialt arbete
- 5) Bostäder som tillgodoser de äldres efterfrågan och behov

Till varje fokusområde föreslås olika åtgärder, tidsplaner och vilken nämnd eller vilka nämnder som har ansvar för att åtgärderna förverkligas (Svalövs kommun 2018a). Det tredje och fjärde fokusområdet berör frågor som är särskilt väsentliga för denna undersökning. Ansvaret för åtgärderna på dessa fokusområden läggs till största delen på kommunstyrelsen, socialnämnden och samhällsbyggnadsnämnden. När det gäller de åtgärder som föreslås för fokusområde tre och fyra så rör det sig om åtgärder som om de implementeras skulle underlätta för grupper som står utanför bostadsmarknaden att få egna bostäder, liksom att det skulle förbättra det bostadssociala arbetet. Det är egentligen bara en av de förslagna åtgärderna för fokusområde fyra som inte bör implementeras, nämligen förslaget om att införa en bostadstrappa i det sociala hemlöshetsarbetet, då det är en åtgärd som förstärker utanförskap från bostadsmarknaden (se t.ex. Knutagård et al. 2020).

I fokusområde tre betonas betydelsen av att kommunen skapar förutsättningar för att det tillkommer bostäder för grupper som står utanför bostadsmarknaden. Åtgärderna som föreslås presenteras i Bostadsförsörjningsprogrammet första del där det även anges vilken nämnd eller vilka nämnder som har ansvaret för åtgärderna samt tidsplaner för de olika åtgärderna (Svalövs kommun 2018a, sidan 17):

- a) Skapa samverkansgrupp för en bättre intern dialog kring bostadsförsörjning. Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen.
Tidsplan: 2018.
- b) Se över och säkerställ att ägardirektiven för Svalövsbostäder underlättar kommunens arbete med bostadsförsörjning. Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen.
Tidsplan: 2018–2019.
- c) Se över och säkerställ att Svalövsbostädernas villkor för ett förstahandskontrakt underlättar kommunens arbete med bostadsförsörjning. Ansvariga nämnder: Socialnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, Svalövsbostäder (Samverkansgrupp).
Tidsplan: 2018.
- d) I markanvisningar verka för att det byggs hyresbostäder till rimliga hyresnivåer. Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden.
Tidsplan: Kontinuerligt.
- e) Kartlägg det privata hyresbeståndet i kommunen. Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen.
Tidsplan: 2018–2019.
- f) Utred möjligheterna att i kommunen använda kommunala hyresgarantier. Ansvariga nämnder: Socialnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, Svalövsbostäder (Samverkansgrupp).
Tidsplan: 2018.
- g) Utred möjligheten med att använda sig av ”kompiskontrakt”. Ansvariga nämnder: Socialnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, Svalövsbostäder (Samverkansgrupp).
Tidsplan: 2018.
- h) Utred möjligheterna att införa kommunal bostadsförmedling. Ansvariga nämnder: Socialnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, Svalövsbostäder (Samverkansgrupp).
Tidsplan: 2018.
- i) Ansök och använd olika stöd för hyresbostäder för unga. Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden, Svalövsbostäder.
Tidsplan: Kontinuerligt.

j) Säkerställ tillgången till bostäder för kommunanvisade nyanlända.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen.

Tidsplan: ej angiven.

Det har tagits olika initiativ för att utveckla samverkan mellan olika nämnder och enheter inom den kommunala förvaltningen. Ett exempel på det är det vråkningsförebyggande arbetet som involverade olika tjänstepersoner och enheter i social sektor, men också företrädare för Svalövsbostäder. Ett annat är den samverkan som sker inom kommunens förvaltning och med andra organisationer i kommunens flyktingmottagande (se t.ex. PwC 2018). Ett tredje exempel är det projekt för samordnad bostadsförsörjning social sektor som bedrevs under åren 2021 och 2022, som syftade till att effektivisera det bostadssociala arbetet (Socialnämnden 20-10-01 § 144).

Den sista av de åtgärder som föreslås för fokusområde 3, att säkerställa bostäder för kommunanvisade nyanlända har också lyckats. Alla de nyanlända som anvisades enligt Bosättningslagen under de år vår undersökning pågick fick bostad när de kom till kommunen och efter en provotid på ungefär ett halvår fick de teckna förstahandskontrakt på sina lägenheter. Detta möjliggjordes genom ett samarbete mellan kommunen och Svalövsbostäder, som innebar att Svalövsbostäder gjorde undantag från de krav på inkomst som annars gäller för deras hyresgäster. I september 2020 ingick socialnämnden ett tvåårigt samarbetsavtal med Svalövsbostäder som innebar att kommunen fick hyra 5–10 bostäder per år. Kommunen kunde hyra ut lägenheterna i andra hand, men avsikten var att hyreskontraktet skulle omvandlas till ett förstahandskontrakt efter sex månader (Socialnämnden 20-07-30 § 104).

Några av åtgärdsförslagen på fokusområde 3 handlar om att ändra ägardirektiven för Svalövsbostäder för att underlätta för fler att få tillgång till bostäder hos Svalövsbostäder. Det har dock inte skett några förändringar av ägardirektiven i detta avseende. Det är inte heller en fråga som varit på dagordningen i någon av de berörda nämnderna under åren 2018 till och med 2022.

Åtgärdsförslaget om att använda markanvisningar för att få fram hyresbostäder med rimliga hyror är ett bostadssocialt instrument som bland annat lyfts fram av Boverket (2022). Det är dock få kommuner i Sverige som har använt det och det gäller också Svalövs kommun. Trots att markanvisningar är en återkommande fråga i samhällsbyggnadsnämnden, så

har den inte använts för att ställa krav på rimliga hyror under åren 2018 till och med 2022. Det nämns inte heller som en möjlighet i Svalövs kommuns riktlinjer för markanvisningar (Svalövs kommun 2019).

Beträffande övriga åtgärdsförslag på fokusområde 3 är det troligt att de har diskuterats i de berörda nämnderna och inom den kommunala förvaltningen åtminstone när bostadsförsörjningsprogrammet var på remiss innan det antogs i kommunfullmäktige i oktober 2018. De har dock inte genomförts eller varit på frågor på dagordningen i kommunstyrelsen, socialnämnden eller samhällsbyggnadsnämnden efter 2018.

Fokusområde 4, Ett utvecklat bostadssocialt arbete, innehåller följande åtgärdsförslag (Svalövs kommun 2018a, s. 18):

- a) I markanvisningar säkerställa att kommunen tillfrågas om eventuella bostadssociala behov. Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden.
Tidsplan: Kontinuerligt.
- b) Ta fram en handlingsplan som beskriver hur kommunen ska arbeta för att motverka hemlöshet och förhindra att barnfamiljer vräks.
Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen.
Tidsplan: 2018–2019.
- c) Se över och följ upp behovet av ett lågtröskel-motivationsboende för att skapa boendetrappa. Ansvarig nämnd: Socialnämnden.
Tidsplan: 2018–2019.
- d) Se över kommunens rutiner med sociala kontrakt/ andrahandslägenheter. Ansvarig nämnd: Socialnämnden.
Tidsplan: 2018.
- e) Tillgodose behovet av stödboendeplatser för ensamkommande barn och unga. Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen med stöd av socialnämnden.
Tidsplan: 2018–2020.
- f) Se över olika möjligheter för att tillgodose det bostadssociala behovet av större lägenheter. Ansvariga nämnder: Socialnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, Svalövsbostäder (Samverkansgrupp).
Tidsplan: 2018–2020.

g) Säkerställ att behovet av servicebostäder och gruppboendestäder för kommunens funktionsnedsatta tillgodoses. Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen med stöd av vård- och omsorgsnämnden⁴.
Tidsplan: Kontinuerligt.

h) Tillgänglighetsinventera och åtgärda brister i de av kommunens bostäder som är avsedda för personer med funktionsnedsättning. Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen med stöd av vård- och omsorgsnämnden.
Tidsplan: 2018–2019.

Även i fokusområde 4 finns ett åtgärdsförslag om att använda kommunala markanvisningar som bostadssocialt instrument. I likhet med förslaget på fokusområde 3 har det inte förverkligats och inga diskussioner kring det har protokollförts i samhällsbyggnadsnämnden. Förslaget om att undersöka behovet av lågtröskel-motivationsboende för att skapa boendetrappa är ingen fråga jag stött på i intervjuer eller samtal med olika tjänstepersoner i kommunen och det är ingen fråga som dyker upp i socialnämndens eller någon av de andra nämndernas protokoll.

Åtgärdsförslaget om att undersöka möjligheter för att tillgodose behovet av större lägenheter är ett återkommande problem, vilket dock inte har tillgodosetts, utan det är en fråga som bland annat bostadssamordnaren måste ta sig an då det blir aktuellt.

Så att, det som är en utmaning för mig, det är när det kommer stora familjer. Det kan ju inte Svalövsbostäder heller erbjuda, då måste du ju leta hus. (IPD01b)

Det bostadssociala behovet av större lägenheter är inte heller en fråga som varit på dagordningen hos socialnämnden eller någon av de andra berörda nämnderna under åren 2018 till 2022.

Förslaget om att utveckla en plan för att motverka hemlöshet och förhindra att barnfamiljer vräks har inte realiserats. Det finns ingen plan för att motverka hemlösheten mer än det som berör hemlöshet i *Vägledningen för handläggning av bostadsfrågor* (Svalövs kommun 2018c), som antogs av

⁴ Vård- och omsorgsnämnden upphörde i slutet av 2022. De frågor nämnden ansvarade för omfattas av socialnämnden. Sektor Vård och omsorg finns dock kvar.

socialnämnden i november 2018. Det vräkningsförebyggande arbetet som social sektor ansvarar för i samarbete bland annat Svalövsbostäder var framgångsrikt under åren 2018 till 2021. Kommunens rutiner med sociala kontrakt sågs inte över under 2018, vilket var ambitionen i bostadsförsörjningsprogrammet, men det är en fråga som det har arbetats med bland annat inom ramen för projektet för samordnad bostadsförsörjning social sektor som berördes i redogörelsen av fokusområde 3 (Socialnämnden 20-10-01 § 144).

Behovet av stödboendeplatser för ensamkommande barn har tillgodosetts genom det stödboende som kommunen drev från 2019 till våren 2021, då det lades ner på grund av att behovet minskat. När det gäller servicebostäder och gruppboende för personer med funktionsnedsättning, liksom att tillgänglighetsinventera och åtgärda brister i dessa bostäder, så är detta ett område som prioriteras, även om det 2022 fortfarande fanns ett underskott på särskilda boende för personer med funktionsnedsättning (Länsstyrelsen Skåne 2022).

Svalövs kommuns bostadsförsörjningsprogram för åren 2018–2022 var ambitiöst med tydliga bostadssociala ambitioner. En del av de åtgärder som föreslagits har genomförts, men flera andra som skulle kunnat få stor betydelse för att öppna upp bostadsmarknaden för grupper som idag har svårt att ta sig in har inte genomförts, till exempel ändringar av Svalövsbostäders inkomstkrav och markanvisningar med krav på att byggföretag bygger bostäder med rimliga hyror. Möjligen hade bostadsförsörjningsprogrammet fått större genomslag om det hade funnits en funktion i kommunen med ett tydligare ansvar för att implementera, utvärdera och hålla intresset för programmet levande. Mitt intryck är att bostadsförsörjningsprogrammet diskuterades och fick mycket uppmärksamhet när det lanserades 2018, men därefter har intresset för det falnat. Ofta väcker bostadsförsörjningsprogram störst intresse under remissförfarandet, då det bara finns i form av utkast och förslag, eftersom nämnder (liksom grannkommuner, Länsstyrelsen m.fl.) måste yttra sig och det skapar ofta debatt och diskussion. Faktum är att det efter 2018 inte varit en fråga på dagordningen på varken kommunstyrelsen, socialnämnden eller samhällsbyggnadsnämnden.

3.3 Vägledning för handläggning av bostadsfrågor i Svalövs kommun

Vägledningen för handläggning av bostadsfrågor, som antogs av socialnämnden i Svalövs kommun i november 2018 är ett policydokument med stort fokus på frågor som berör både kommunens mottagning av nyanlända och den bostadssociala verksamheten. Vägledningen består av sex delar som tar upp olika väsentliga aspekter kopplade till kommunens arbete med bostadsfrågor.

I den inledande delen ges en bakgrund till vägledningens rättsliga kopplingar till kommunallagens (1991:900) likabehandlingsprincip samt medborgarnas rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453). Det betonas att kommunen har ett övergripande ansvar för bostadsförsörjningen, men att det inte innebär att det tillhör socialnämndens ansvar att tillgodose det allmänna behovet av bostäder i kommunen. I inledningen anges också syftet med vägledningen som är att tydliggöra socialnämndens ansvar för bistånd till boende och kommunens övergripande bostadsförsörjningsansvar samt att vara ett stöd vid handläggningen av bistånd till boende.

Avsnitt två inleds med ett avsnitt som betonar kommunens ansvar för bostadsförsörjning och dess skyldighet att planera och ta fram ett bostadsförsörjningsprogram för att möjliggöra att alla kommuninvånare ska ha bra bostäder. I övrigt handlar del två om socialtjänstens ansvar i bostadsfrågor och hur det regleras av socialtjänstlagen (2001:453) och andra lagar och bestämmelser. Förutom socialtjänstlagen nämns Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), kommunallagens bestämmelser om delegationsordning (6 kap 33 § kommunallagen) och bosättningslagen (2016:38). I andra delen nämns också att individ- och familjeomsorgen i kommunen ska arbeta vräkningsförebyggande och att barnperspektivet ska beaktas i alla åtgärder som socialtjänsten vidtar. Del två avsluts med ett avsnitt om kommunens skyldighet att ge ekonomisk rådgivning till skuldsatta personer.

I del tre redogörs för olika regelverk som ska ligga till grund för kommunens handläggning av bostadsfrågor. Den inleds med en redogörelse för Socialstyrelsens (2017) hemlöshetsdefinition som bygger på fyra olika hemlöshetsdefinitioner (se sidan 51) och som också ska ligga till grund för hur hemlöshet definieras i kommunen. Därefter följer en genomgång av hyreslagstiftningen, som finns i jordabalkens tolfte kapitel och vad den anger

beträffande hyresgästers rättigheter och skyldigheter samt vilka grunder som gäller för uppsägning och vräkning. Sista delen av del tre innehåller en genomgång av de bestämmelser som gäller vid vräkningar där barn berörs.

Del fyra handlar om socialtjänstlagens bestämmelser om boendegradgivning och bistånd till boende. Vidare nämns de olika boendelösningar som socialtjänsten i Svalöv kan erbjuda till hemlösa, nämligen jourlägenhet och akutboende, skyddat boende, stödboende/träningsboende, bostadssociala kontrakt, särskilt boende och behandlingshem.

Del fem behandlar vad som gäller och socialtjänstens ansvar för den som söker bistånd till bostad. Vidare innehåller den en redogörelse för de kriterier som ska uppfyllas för att en person ska beviljas boende. Dessa kriterier är att personen ska vara *helt bostadslös* (sidan 9) ha speciella svårigheter och tillhöra en socialt utsatt grupp (missbruk, omfattande funktionsnedsättning, ekonomiska svårigheter/skulder som inte accepteras av hyresvärd). Det anges också att i:

... situationer som personen inte har kunnat råda över finns möjlighet att bevilja "tak över huvudet" under en mycket begränsad tid för att den enskilde ska ges skälig tid att på egen hand finna ett annat boende. (s. 9)

Den sjätte och avslutande delen av vägledningen tar sin utgångspunkt i barnperspektivet och betydelsen av att detta alltid beaktas i ärenden där barn berörs, att det alltid ska tas särskild hänsyn till barnfamiljers situation och att prioriteringar ska göras till barnets bästa. Andra grupper det alltid ska tas särskild hänsyn till är anvisade nyanlända från Migrationsverket. Vidare framgår det av vägledningen att bistånd till bostadssocialt hyreskontrakt framför allt ska beviljas till personer utsatta för våld i nära relation, unga och unga vuxna i behov av fortsatt stöd efter avslutad placering i familjehem eller HVB-hem, personer med missbruksproblem samt personer med allvarliga psykiska och/eller fysiska problem.

Vägledning för handläggning av bostadsfrågor i Svalövs kommun har alltså ett tydligt barnperspektiv. Vidare betonas betydelsen av vräkningsförebyggande arbete i synnerhet när barn berörs av vräkningar. När det gäller andra personer som söker bistånd till bostad så hänvisar vägledningen till § 1 kapitel 4 i socialtjänstlagen där rätten till bistånd definieras. Med denna utgångspunkt beskrivs de kriterier som gäller för att kunna få bistånd till bostad i Svalövs kommun, nämligen att det krävs att personen är "helt

bostadslös” samt har andra svårigheter, till exempel missbruk, allvarlig psykisk ohälsa, omfattande funktionsnedsättning eller allvarliga ekonomiska problem som inte accepteras av hyresvärdar.

Vägledningen nämner också några andra grupper som det ska tas särskilt hänsyn till. En grupp är nyanlända som är anvisade av Migrationsverket, vilket är en följd av de kommunala åtagande som följer av bostättningslagen. Dessutom ska det tas hänsyn till personer som är drabbade av våld i nära relationer och ungdomar och unga vuxna som kommit tillbaka till kommunen efter placeringar i familjehem eller HVB-hem.

Även om det, enligt vägledningen, under mycket begränsad tid kan göras undantag i nödsituationer, så innebär kriterierna för bistånd till bostad att kommunen inte hjälper personer som inte kan ta sig in på bostadsmarknaden på grund av diskriminering, att de har försörjningsstöd eller att de har för låga inkomster för att köpa en bostad eller för att svara upp mot de höga hyresnivåer som ofta numera gäller på hyresmarknaden. Det innebär att när det gäller de människor som ”enbart” är hemlösa ansluter Svalövs kommun till en tydlig trend som handlar om att allt fler kommuner stramar åt det bostadssociala arbetet och lägger det på en miniminivå som möjliggörs med hänvisning till socialtjänstlagen och några kammarrättsdomar. De som ifrågasätter detta förhållningssätt möts ofta av argumentet ”Socialtjänsten är ingen bostadsförmedling” (Runquist 2021, sidan 57). Det stämmer förvisso, men frågan är vem som ska hjälpa de människor som inte svarar upp mot kriterierna för rätt till bistånd till bostad, men som är eller står inför att bli hemlösa. Mot bakgrund av den betydelse ett stabilt och tryggt boende har för social integration (se till exempel Knutagård et al. 2020) är detta ett allvarligt problem.

Till saken hör också att § 1 kapitel 4 i socialtjänstlagen inte är tvingande, utan tvärtom ger socialtjänstlagen enligt § 2 kapitel 4 möjligheter för kommunerna att även hjälpa grupper som idag tenderar att exkluderas från bistånd till boende. Kriteriet ”helt bostadslös” är dessutom problematiskt. För det första finns benämningen inte i § 1 kapitel 4 SoL, utan det bygger enligt Runquist (2021) på tolkningar som görs utifrån att det anges i en av de regeringsrättsdomar (RÅ 2004 ref 130) som vägledningen hänvisar till. En annan fråga är vad som i Svalövs kommuns vägledning avses med ”helt bostadslös”. Syftar det på den hemlöshetsdefinition som vägledningen utgår ifrån, det vill säga Socialstyrelsens hemlöshetsdefinition? Det skulle i så fall

innebära att de personer som finns i de boendelösningar som kommunen erbjuder hemlösa personer, till exempel jourlägenhet, akutboende och bostadssociala kontrakt fortfarande befinner sig i en hemlöshetssituation.

4. Flyktingmottagning i Svalövs kommun

4.1 Flyktingmottagning från 1980-talet till 2020-talet

I början av 1980-talet ökade antalet människor som kom till Sverige på grund av att de tvingats fly från olika krig, konflikter och förtryck runt om i världen (Essén 2002; Byström & Frohnert 2017). Utveckling på migrationsområdet i början av 1980-talet bidrog till en förändring i organiseringen av det statliga och kommunala ansvaret för flyktingmottagandet i Sverige, som innebar att det statliga ansvaret överfördes från Arbetsmarknadsstyrelsen till Statens invandrarverk⁵ samtidigt som staten tog ett större ansvar. Statens invandrarverk fick ansvar för att göra avtal med kommuner om mottagning av flyktingar mot statlig ersättning. När flyktingarna kom till Sverige placerades de först på mottagningsanläggningar som Statens invandrarverk ansvarade för. Därefter skulle de erbjudas bostad i kommuner som Statens invandrarverket hade avtal med där de skulle få svensk undervisning och annan introduktion i det svenska samhället. Statens ersättning till kommunerna för ekonomiskt bistånd till flyktingar förlängdes och skulle omfatta upp till fyra år (Prop. 1983/84:124). Även om det skett en rad förändringar i organiseringen av det svenska flyktingmottagandet sedan 1985 består de yttre ramarna, det vill säga att det bygger på ett samarbete mellan staten och kommunerna, i vilket staten tar ett stort ekonomiskt ansvar.

Svalövs kommun tillhör de kommuner i Skåne som sedan 1980-talet haft avtal med Migrationsverket (tidigare Statens invandrarverk) för att ta emot flyktingar. Flyktingmottagandet underlättades av att det under 1980- och 90-talen fanns en god tillgång på bostäder i kommunen. Från mitten av 1980-talet tog kommunen emot ungefär 40 flyktingar per år (Förs. 1986/87:18).

⁵ I juli 2000 bytte Statens invandrarverk namn till Migrationsverket. Bakgrunden till detta var att namnet Statens invandrarverk ansågs otidsenligt då det inte längre motsvarade verkets uppgifter och verksamheter. Bland annat hade det statliga ansvaret för integrationsfrågorna överförts till dåvarande Integrationsverket som etablerades 1998, vilket lades ned 2007 (se t.ex. Prop. 1999/2000:43).

Från mitten av 1990-talet fram till och med 2012 tog Svalövs kommun emot mellan 9 och 48 flyktingar per år (genomsnitt 27 per år).

2013 skedde en markant ökning och under åren som följde fram till och med 2018 tog kommunen emot 535 nyanlända, varav 110 var ensamkommande barn. En stor andel av de nyanlända som kom till kommunen under dessa år var ensamstående, varav en stor del flyttade från kommunen efter något eller några år (Svalövs kommun 2018b). Till exempel hade 57 procent av dem som kom till kommunen 2017 flyttat 2020 (Sahlin 2023). Under åren 2019 till 2021 minskade antalet nyanlända som kom till Svalövs kommun då det kom totalt 64 flyktingar till kommunen. 2022 innebar Rysslands anfallskrig mot Ukraina en markant ökning av flyktingmottagandet till kommunen då det under våren kom ett par hundra flyktingar från Ukraina. Alla dessa stannade inte i kommunen, men i slutet av 2022 hade 124 ukrainska medborgare, varav 19 barn, beviljats skydd enligt massflyktsdirektivet⁶ i Svalövs kommun (Migrationsverket 2023d).

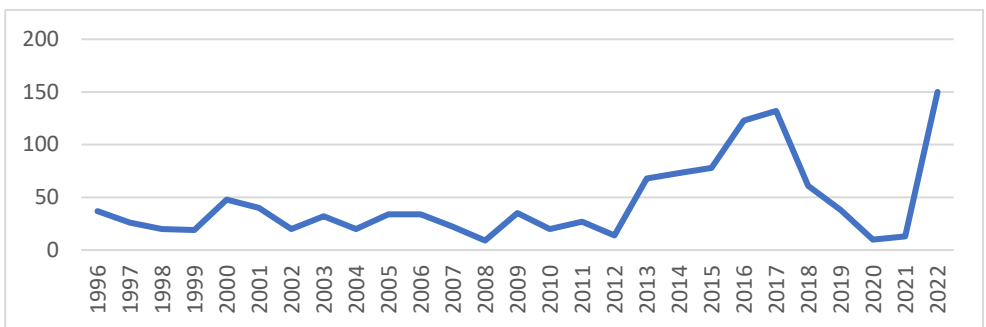

Diagram 1: Flyktingmottagning i Svalövs kommun 1996 - 2022 (Källor: SCB och Migrationsverket).

⁶ Massflyktsdirektivet antogs av EU:s ministerråd 2001. Bakgrunden var att flera av medlemsländerna i EU, som under 1990-talet tagit emot många människor som hade flytt från det forna Jugoslavien, hade pekat på vikten av att ge tillfälligt skydd och att ansvaret skulle fördelas solidariskt mellan EU:s medlemsländer. Syftet med massflyktsdirektivet är att ange miniminormer för tillfälligt skydd vid tillfällen då det sker massiv tillströmning av människor som fördrivits från sitt ursprungsland och inte kan återvända dit samt att skapa en balans mellan medlemsstaternas insatser. Massflyktsdirektivet består av anvisningar för varaktighet och genomförande av tillfälligt skydd, rätt till sociala rättigheter, asylprövning och familjeåterförening samt om samarbete mellan EU:s medlemsländer. För att massflyktsdirektivet ska kunna aktiveras krävs ett beslut med kvalificerad majoritet i EU:s ministerråd (Asylrättscentrum 2023:14–15).

4.2 Kritik, solidaritet, engagemang och projekt

2014 fick flyktingfrågan i Svalövs kommun stor medial uppmärksamhet⁷ i samband med att Migrationsverket, med kort varsel och utan att samråda med kommunen, öppnade två flyktingförläggningar för ett par hundra asylsökande i Röstångatrakten. Många Röstångabor gav uttryck för oro och protesterade. Kommunens ledning riktade skarp kritik mot Migrationsverket. I en intervju (Rooth 2014) sa kommunstyrelsens dåvarande ordförande Birgitta Jönsson (S):

Vi vill gärna hjälpa de som flyr och vi är absolut inte emot invandring. Men vi måste kunna tillgodose behoven hos alla. Orten har till exempel bara en liten butik och skolan behöver byggas ut.

Citatet är intressant. Det fanns personer som gav uttryck för kritik mot att det kom flyktingar till Svalövs kommun. Men många kommuninvånare var mycket positiva till att kommunen skulle ta emot och ge stöd till flyktingar, även om en del av dem menade att Migrationsverket borde kunna placera sina flyktingförläggningar i fler kommuner. Kritiken mot flyktingförläggningarna ska ses mot bakgrund av att Migrationsverket öppnade nio olika flyktingförläggningar i Svalövs kommun under åren 2014 till 2016.

I Röstånga finns organisationen *Röstånga Tillsammans* vars medlemmar på olika sätt engagerade sig för att ge stöd åt de flyktingar som bodde på de kritiserade flyktingförläggningarna i Röstånga. En medlem berättar i en intervju sommaren 2022 följande:

I Röstånga hade vi, men så hade vi också att kulturföreningen, jag vet dom hade ju buss, så vi bussade folk från flyktingförläggningen till olika kulturarrangemang, så dom fick gå på, så dom fick gå på gratis och så. Vi försökte göra ett bra välkomnande där ute och det tycker jag också att vi fick till. (IPD27)

Ett annat exempel på att det fanns många i kommunen som stödde flyktingmottagande var att det i september 2015 anordnades ett fackeltåg och minneskonsert i Svalöv som samlade ett par hundra personer för att visa solidaritet med krigets offer i Syrien (Sunesson 2015).

⁷ I mediearkivet Retriever finns 141 artiklar år 2014 som berör Röstånga och Migrationsverket.

Under hösten 2015 kom det många asylsökande till Skåne via Danmark och Tyskland. Tidvis var situationen väldigt pressad i de provisoriska mottagningscentra som organiserades i bland annat Malmö och Trelleborg, vilket föranledde Länsstyrelsen att be de skånska kommunerna att samverka i den akuta flyktingsituationen. Svalövs kommun var en av de kommuner som svarade på Länsstyrelsen anmodan genom att akut ta emot ensamkommande barn under några veckor i väntan på att Migrationsverket kunde ta ansvar för placeringen av dem. Därför upprättade Svalövs kommun ett tillfälligt boende med cirka 25 sängplatser på Svalegatan i centrum av Svalöv (Svalövs kommun 2015). Under hösten 2015 sökte sig många ensamkommande till Svalövs kommun, och dessutom hade det redan under 2013 och 2014 kommit ensamkommande barn till kommunen. Detta föranledde att kommunen under hösten 2015 öppnade tre HVB-hem för ensamkommande barn (Nova 15 platser, Ettan 10 platser och Tribus 15 platser) och en utslussningsverksamhet. Dessutom anlätades privata HVB-hem och familjehem. Nova och utslussningsverksamheten avvecklades 2016 och ersattes av ett stödboende som delvis tog över Novas lokaler, därför kallades stödboendet ibland för Nova. Ettan och Tribus fanns kvar fram till 2018. Stödboendet bestod av ett korridorboende med 8 platser, två kollektivboende med sammanlagt 5 platser samt 11 lägenheter. Totalt fanns 24 platser i stödboendet som började att avvecklas under 2021 och upphörde helt 2022.

2016 beviljades Svalövs kommun 2,3 miljoner kronor av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhälles frågor (MUCF) för att i samverkan med bland annat kommunen, arbetsförmedlingen och civilsamhället driva projektet Mötesplats Ungkraft, som hade att arbeta uppsökande för att få ungdomar att komma till en mötesplats med olika typer av aktiviteter. Ungkraft syftade till att motverka att ungdomar hamnade i utanförskap. Även om det riktade sig till alla ungdomar i kommunen mellan 15 och 25 år hade det ett särskilt fokus på ensamkommande barn och nyanlända ungdomar som kommit med sina familjer. Projektet fungerade bra och fick medel från MUCF så att det kunde bedrivas fram till 2019. Totalt erhöll Svalövs kommun 4,6 miljoner från MUCF för att genomföra projektet. Det var en framgång och resulterade i att den samverkan som utvecklades på mötesplatsen mellan olika delar av kommunens förvaltning och civilsamhället permanentades och ännu 2023 bedrivs i samma lokal som under projekttiden. En stor del av personalen i enheten för arbete, integration och välfärd har sina arbetsplatser i lokalen.

Flera av dem jag intervjuat, både tjänstepersoner och nyanlända, nämner Ungkraft i positiva ordalag. En tjänsteperson berättade följande i en intervju 2019:

Själva namnet Ungkraft, kanske inte är kvar, men dom här, det sättet att arbeta på, som handlar mycket om att slå ihop sina resurser, kollegorna emellan, och vara under samma tak med multifunktionella team, olika typer av kompetenser i samma lag, med mycket samverkan med andra verksamheter, föreningslivet arbetar vi väldigt nära med, det kommer vara kvar. (IPD17)

Projektet Ungkraft är ett exempel på hur engagerade tjänstepersoner genom samverkan med civilsamhället kan bidra till integration för nyanlända, vilket det finns fler intressanta exempel på i Svalövs kommun. Till exempel har föreningen Röstånga tillsammans, som organiserade olika former av stöd till de flyktingar som kom till Migrationsverkets anläggningar i Röstånga 2014, fortsatt med olika verksamheter som involverar nyanlända i lokalsamhället. 2016 genomförde de i samarbete med kommunen ett projekt som innebar att de köpte upp hus i Röstånga, som de renoverade tillsammans med nyanlända, vilka sedan kunde bosätta sig i dessa hus. Detta projekt finansierades med §37-medel⁸ från länsstyrelsen. En representant för Röstånga tillsammans berättade bland annat följande om projektet:

Så det gjorde att vi hade en situation där folk under asyltiden fick lära sig svenska, jobba med sin kompetens i vår lilla by och även skapa ett eget nätverk och sen när dom då hade renoverat upp det, så kunde en del av dom flytta in i dom lägenheterna dom själv hade renoverat och att vi kunde få folk och barn till byn och skolan. (IPD27)

Ett exempel på projekt på senare tid, som också finansierats av länsstyrelsen, genomfördes av enheten för arbete, integration och välfärd i Svalövs kommun under tiden 22-09-15 till 23-09-15. Projektet syftade till att ge nyanlända stöd till att skapa nätverk för att underlätta deras etablering genom ett samarbete med föreningar i Svalövs kommun. Genom uppsökande verksamhet etablerade projektledaren kontakt med nyanlända som fick ta del

⁸ Detta syftar på 37 § i Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar, som innebär att länsstyrelsen kan i mån av medel lämna ersättning för att utveckla samverkan mellan kommuner eller mellan kommuner och andra organisationer för att underlätta etableringen i samhället för nyanlända.

av en guide över olika aktiviteter i kommunen. Det arrangerades också möten mellan nyanlända och redan etablerade kommuninvånare båda för att bygga upp kontakter nätverk, men också för språkträning.⁹

4.3 Bosättningslagen i praktiken

Det kommunal som enligt bosättningslagen och -förordningen ska ligga till grund för hur många nyanlända som anvisas till kommunerna styrs dels av kommunens arbetsmarknadssituation och folkmängd, dels omfattningen på kommunens tidigare flyktingmottagning samt antalet självbosatta nyanlända som bor i kommunen (Migrationsverket 2023a). För Svalövs kommun, som under en rad år i förhållande till sin folkmängd genom frivilliga avtal tagit emot förhållandevis många flyktingar, har det inneburit att kommunalet för antalet anvisade nyanlända varit relativt lågt sedan bosättningslagen infördes 2016. Förutom de nyanlända som anvisas enligt bosättningslagen tar Svalöv, liksom de flesta andra kommuner, emot andra nyanlända. Det kan till exempel röra sig om ensamkommande barn och unga och asylsökande personer (EBO) som på eget initiativ bosatt sig i kommunen och anhöriga, det vill säga personer som genom att de är närstående till nyanlända har fått uppehållstillstånd i Sverige.

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kommunal	11	16	4	2	4	10	12
Totalt	123	132	61	38	10	13	8+124 ¹⁰

Tabell 3. Kommunal för anvisningar enligt bosättningslagen + antal mottagna enligt ersättningsförordningen Svalövs kommun 2016–2022 (Migrationsverket 2023d).

Av tabell 3 framgår att det under åren 2016 och 2017 kom det betydligt fler nyanlända till Svalövs kommun än de anvisade enligt kommunalet. Därefter började antalet nyanlända att minska, vilket till stor del var en effekt av skärpningarna av den svenska migrationspolitiken hösten 2015. 2022 var

⁹ Projektet fick medial uppmärksamhet under våren 2023 på grund av de språkpromenader som arrangerades inom ramen för projektet. Se till exempel: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/helsingborg/sprakpromenader-bidrar-till-integration-i-svalov-inte-bara-ett-satt-att-trana-pa-spraket>.

¹⁰ 2022 skrevs 124 ukrainska medborgare in i Svalövs kommun enligt massflyktsdirektivet.

kommuntalet högre än antalet anvisade nyanlända till Svalövs kommun, men samma år kom många flyktingar från Ukraina, varav 124 skrevs i kommunen enligt massflyktsdirektivet (Migrationsverket 2023d).

Under flera år hade flyktingsamordnaren i Svalövs kommun ansvar för inte bara att administrera flyktingmottagandet och vägleda de nyanlända i deras etableringssträvanden, utan även för att anskaffa bostäder till dem. Men 2018 lyftes ansvaret för bostadsfrågorna bort från flyktingsamordnaren då en särskild tjänst som bostadssamordnare inrättades. I en intervju 2019 berättade socialchefen att bakgrunden till denna förändring var att de hade kunskaper om och förståelse för betydelsen av trygga och stabila boenden för social integration.

Så egentligen utökade vi ju förutsättningarna för ett bra mottagande och samtidigt så specialiserade vi bostadsfrågan. Och i samband med det så sa vi att i den mån det finns, och det har det ju funnits i Svalöv, också tack vare Svalövsbostäders positiva grundinställning och dialog med oss, så har det funnits möjlighet att erbjuda bostad. Och vår ledstjärna var ju det som du säkert har hört många gånger nu att bor man ordentligt har man mycket större möjligheter som vuxen, ja, även blir det ju bra för barnen, men som vuxen att skapa en egen försörjning utifrån att man har en trygg bostad. (IPD09a)

Det förhållningssätt som social sektor använde i arbetet med de anvisade nyanlända motsvarar i flera avseenden vad som brukar benämnas ett *bostadsstyrt förhållningssätt* (housing-led approach), vilket innebär att verksamheten bygger på att så snabbt som möjligt ge hemlösa människor egna bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden (Dyb 2020; Knutagård, Heule & Kristiansen 2021).

Genom att det fanns en tjänsteperson som hade fokus på bostadsfrågorna utvecklades samarbetet med Svalövsbostäder, som gjorde undantag från bolagets relativt strama uthyrningspolicy (se sidan 23), så att de nyanlända som anvisades enligt bostadslagen kunde erbjudas permanenta bostäder när de kom till kommunen. Under det första halvåret stod visserligen social sektor för kontraktet, men om boendet fungerade fick de nyanlända ta över kontraktet efter ett halvår. I en intervju våren 2019 berättade bostadssamordnaren följande:

När vi får en anvisning som nu på till exempel två personer då får jag en remiss från flyktingsamordnaren. Jag har två personer på ingång och vi behöver bostad

till dom. Förr blev jag stressad, men nu är det lite enklare än vad det var för ett år sedan, det skiljer sig jättemycket. För när jag började här för ett år sedan då var det väldigt stressigt att hitta bostäder. Man var tvungen att leta och leta och leta och man ville inte sätta dom på vandrarhem för att det kostar oerhört mycket pengar. Men nu när jag får en remiss ifrån flyktingsamordnaren att det behövs en bostad då ordnar jag det. Till exempel dom här som kommer nu, som vi har fått anvisade, dom har jag haft dialog med Svalövsbostäder om och Svalövsbostäder hjälper oftast till när det gäller anvisade. Dom förstår situationen, dom förstår våra krav, eller våra, kraven vi har från migrationsverket, dom måste ha en bostad. Det hjälper oftast Svalövs bostäder oss med och då hyr jag av Svalövs bostäder en bostad och den hyr jag i sex månader och sen om dom här två personerna har skött sig då får dom ett eget kontrakt. (IPD01b)

Överenskommelsen med Svalövsbostäder var till en början muntlig, men i juli 2020 tecknade socialnämnden ett tvåårigt samarbetsavtal med Svalövsbostäder,¹¹ som innebar att bostadsföretaget skulle erbjuda kommunen att hyra fem till tio bostäder per år med avsikten att hyreskontraktet efter minst sex månader ska överföras från kommunen för att gälla direkt mellan hyresgästen och Svalövsbostäder.

På ett möte med bostadssamordnaren i februari 2022 redogjorde bostadssamordnaren för alla anvisade nyanlända som kommit till Svalövs kommun via bosättningslagen under åren 2018 till 2022. Av dem var nästan alla barnfamiljer. Sammanlagt hade det kommit sju familjer med två till tre barn vardera. Samtliga dessa barnfamiljer bodde kvar och hade börjat etablera sig i kommunen. Av de anvisade som kommit sedan 2018 hade endast två personer flyttat från kommunen. Det rörde sig om två ensamstående personer som hade kommit 2019, varav en inte hade fått sitt uppehållstillstånd förlängt.

En man berättade i en intervju hösten 2019 att han och hans fru och deras två barn kom till Svalövs kommun i slutet av sommaren 2017. De hade kommit till Sverige två år tidigare. Under det första året i Sverige hade de bott i några olika kommuner. Ibland hade de hittat eget tillfälligt boende och ibland hade de varit inneboende hos vänner. Han berättade att de försökte få arbete, men det var svårt eftersom deras bostadssituation var osäker. Därför

¹¹ SN 2020-07-30. Avtal om bostäder för social sektor i Svalövs kommun.

vände de sig till Migrationsverket och blev placerade på en flyktingförläggning i Norrland.

IP: Nu bor vi i en lägenhet med två rum och kök på sjuttio kvadratmeter. Vi trivs bra här nu, men ska jag vara ärlig trivdes vi inte alls bra här den första tiden.

Han berättar att under tiden på flyktingförläggning hade han och hans fru köpt en del husgeråd, sängkläder och andra saker. Men när de skulle lämna flyktingförläggningen fick de inte hjälp så att de kunde ta med sig sina tillhörigheter. De fick bara med sig lite kläder.

IP: Vi kom hit här sent en kväll och allt var stängt. X mötte oss och gav oss nyckel och körde oss till lägenheten. När vi kom till lägenheten blev vi förvånade. För det fanns inget. Inte ens lampor. Det var ju mörkt. Barnen blev rädda. Vi hade inte mycket pengar. Så det var en hemsk situation. Men X, jag vet inte om hen vill att jag berättar. Men jag ska berätta. Hen gav oss hjälp. Hen hämtade lampor och sladdar från sitt eget hem och madrasser och täcken. Så vi löste det. Det var väldigt svårt. Men nu fungerar det.

Sedan ett halvår är han anställd på ett företag i Landskrona. Han berättar att det var betydelsefullt att familjen fick ett tryggt boende när de kom till Svalövs kommun.

IP: Ärligt, det är positivt att ha en lägenhet som ingen kan säga till dig att lämna, det är det viktiga. I början var kontraktet sex månader. Men sen fick vi förstahandskontrakt. Innan jag började jobba fick vi bostadsbidrag, men nu står jag själv för hyran. Ärligt talat, i början tyckte jag inte om Svalöv. Men sedan tyckte jag om det. Det är en lugn stad och det är passande för barn. Det är fint, inga problem. Så jag vill stanna kvar.

I: Hur upplever du den hjälp du fått här i Svalöv?

IP: Första dagen var inte bra, men sen har vi fått bra hjälp. Z som jobbar med flyktingar här i Svalöv har varit viktig. Hen hjälpte till att anmäla barnen till skolor. Vi fick hjälp med elen, och andra papper. Internet, så många saker hjälpte de till med. Och när jag behöver hjälp så kommer jag hit. Jag känner mig trygg här. Det är dom som hjälpt mig. Du vet när man är ny så vet man inget. Du vet, nyckeln är språket, om man har starkt språk så kan du klara av

allting själv. Men här finns X och Z som pratar samma språk som jag. Så jag har kunnat förmedla mina frågor genom dem till andra snabbt. (IPD14)

Intervjun belyser betydelsen av att få ett stabilt och tryggt boende för att kunna etablera sig arbetsmarknaden. Den säger också något om de fördelar det kan innebära att som nyanlända möta tjänstepersoner som inte bara är välutbildade och engagerade, utan även behärskar samma språk som de nyanlända.

Angående att den tjänsteperson som tog emot intervjupersonen och hans familj när de kom till Svalöv hjälpte dem med belysning och madrasser, så är det tydligt att intervjupersonen förstod att det inte ingick i tjänstepersonens arbetsuppgifter, men det betydde så mycket för dem att han ville berätta det. Utifrån ett professionellt förhållningssätt i socialt arbete, som bör bygga på bland annat empati och barnperspektiv, är det svårt att förstå att Migrationsverket och kommunala verksamheter låter nyanlända, och i synnerhet när barn är inblandade, komma till lägenheter som är helt outhärdade. Vad tjänstepersonen i det här fallet gjorde är vad varje professionell tjänsteperson, som inte vill bryta mot barnperspektivet eller andra humanistiska principer, borde göra.

Tidigare kunde nyanlända genom Centrala studiemedelsnämnden (CSN) låna upp till 35 000 kronor till hemutrustning. Men det skulle inte ha hjälpt i det här fallet, eftersom det tar några veckor efter inflyttningen innan dessa lån hinner beviljas och betalas ut. Möjligheten att via CSN få lån till hemutrustning togs bort 2022. När det gäller nyanlända som kommer som kvotflyktingar så ska de ha basutrustning i bostäderna, vilket innebär att det finns husgeråd och möbler som är nödvändiga för att tillaga mat, äta, sova och tvätta sig (Migrationsverket 2023e). Kommunens utlägg återbetalas av Migrationsverket (upp till ett visst belopp). Detta berörs i en intervju med en kvinna som med sin familj kom till Svalövs kommun som kvotflyktingar 2020.

IP: Jag kom till Sverige för ett år sedan. Jag kom direkt till den här lägenheten. Jag kom till Sverige via UNHCR. Jag min man och våra två barn. Vi bodde i flyktingläger i sex år. Här bor vi i en egen lägenhet på 80 kvadratmeter. Tre rum och kök. Vi trivs bra i lägenheten och har kontrakt så vi kan bo här så länge vi vill. Men jag har en dröm att vi ska kunna bo i villa i framtiden.

Kvinnan har en universitetsutbildning i naturvetenskap från sitt hemland och har arbetat med det i sitt hemland. Hon berättar att hon har försökt validera sina betyg för att kunna börja arbeta i Sverige.

... men de säger att jag måste läsa minst ett par år på universitet här i Sverige om jag ska kunna jobba här. Det gör mig ledsen. Men jag måste läsa SFI först.

Under intervjun återkommer hon några gånger till hur viktigt det är för henne att lära sig svenska.

IP: Jag tränar svenskan mycket. SFI och sen går jag på språkkafé. Jag pratar med våra grannar och sen lär jag mig mycket på Youtube.

På frågan om hur hon upplevt det stöd hon fått från samhället i Sverige berättar hon:

IP: När vi kom, så fanns allting som behövdes. Allting, allting fanns i köket, barnens rum var bra och toaletten. Det var dom tre grejorna som det fanns allting som behövdes. Sen har vi köpt mer möbler själv och en TV. Vi trivs bra här. Men jag vill börja arbeta och min man också. Men först måste vi lära oss språket bättre. Vi har fått några nya vänner här, men sen har coronan kommit i vägen. Jag pratar också med min syster på telefon.

I: Saknar du din syster?

IP: Ja, absolut. Jag har inte träffat min familj på flera år. Så att bo här i Sverige både ger och tar bort saker. Det ger att jag kan få utbildning och mina barn kan få utbildning. Vi får barnbidrag, vi får hjälp från socialen. Men jag har inte familjen och släkten. (IPD24)

I samband med en intervju med bostadssamordnaren sju månader senare frågade jag om hen visste hur det hade gått för kvinnan som hade kommit som kvotflykting med sin familj. Hen berättade att hon fått arbete som elevassistent på en skola och att hennes man fått arbete på en byggfirma.

Båda två jobbar, så dom kommer vi knappast att se mer här hos oss. Dom behövde knappt två år. Tänk om de bara hade haft ett tillfälligt kontrakt på lägenheten /.../ Tänk om vi hade sagt till dom; ni ska flytta nästa år, dom hade inte haft fokus på arbete, då går man runt och tänker; hur ska jag lösa

bostadsfrågan? Hur löser jag bostadsfrågan? Man går inte runt och tänker på hur ska jag hitta ett jobb. (IPD01e)

Ett annat exempel på hur social sektor arbetade med en bostadsstyrd strategi är att när stödboendelägenheterna för de ensamkommande började avvecklas under åren 2021 till 2022, så hade social sektor en överenskommelse med Svalövsbostäder som innebar att de av ungdomarna som hade arbete eller som studerade på heltid när de skulle lämna stödboendet fick ta över kontraktet på lägenheterna. Av de 11 lägenheter det handlade om togs 10 över med förstahandskontrakt av ungdomarna som bodde i dem.

Den bostadsstyrda strategin gäller primärt för de nyanlända som är anvisade enligt bosättningslagen, för de nyanlända som kommer på egen hand till kommunen gäller att det är deras eget ansvar att ordna bostad. Samma sak gäller de ensamkommande som är över 18 år och efter att själva beviljats uppehållstillstånd fått ta emot anhöriga, till exempel föräldrar och syskon. Där är det deras ansvar att skaffa bostad för sig själv och sina anhöriga. En intervjuperson som kom till Sverige som ensamkommande 2015 och vars pappa och ett syskon hade beviljats uppehållstillstånd i Sverige som anhöriga 2019 berättade följande:

I början så pratade jag med X och sen sa dom att jag har ansvaret att hitta bostad själv för jag hade fyllt 18 år. Sen letade jag mycket och det är ju jättesvårt att få lägenhet i Sverige när man studerar och inte jobbar, men sen när jag inte kunde hitta så vände jag mig igen till dom och då fixade X en tillfällig lägenhet och det är för sex månader. Sen måste jag leta efter en lägenhet igen och ifall jag inte fixar så sa dom att dom ska ordna en till på typ lite längre kontrakt.

Han berättade att han på olika sätt hjälpte sina anhöriga, men att det inte var helt enkelt. Han tog också upp att situationen hade förändrats väsentligt sedan han blev arton år. Innan fick han mycket hjälp av den gode man som var förordnad till honom och även av kommunen. Sedan han blev arton låg ansvaret på honom.

Det är faktiskt lite jobbigt att ta ansvaret för familjen för jag hade min gode man som tog hand om dom flesta grejerna. Jag menar typ post och vårdcentral och läkartider och allt annat. Men nu har det ändrats och jag måste själv ta ansvar för mig och min familj, för min syster som inte kan så mycket svenska

och sen för min pappa. Så det är lite större ansvar jämfört med vad jag hade förut. (IPD13)

Ensamkommande barn tillhör en mycket sårbar grupp. De har kommit till Sverige utan skydd från sina föräldrar och många av dem har varit utsatta och med om trauman på flykten till Sverige (Brunnberg et al. 2011; Socialstyrelsen 2020). Givetvis är det ofta i många avseenden positivt för dem att få återförenas med nära anhöriga. Men återförening kan också skapa svårigheter. Det kan till exempel vara frågan om att anhöriga har kulturrelaterade förväntningar på sina barn, som de inte kan eller vill leva upp till. Det kan också uppstå svårigheter genom de rollförskjutningar som uppstår när det ensamkommande barnet måste ta hand om och vägleda sina föräldrar i deras nya gemensamma tillvaro (se t.ex. Backlund et al. 2014).

5. Hemlöshet

5.1 Hemlöshet i Svalövs kommun

Hur ser hemlösheten ut i Svalövs kommun? Social sektor, som är den del av kommunens gemensamma förvaltning som ansvarar för människor som är hemlösa eller riskerar att bli hemlösa, saknar en tydlig översiktlig bild över hemlöshetssituationen i kommunen. Svalövs kommun tillhörde de 46 kommuner som inte medverkade med uppgifter till den nationella kartläggning av hemlösheten som Socialstyrelsen genomförde 2017¹² (Socialstyrelsen 2017). Kommunen saknar även uppsökande verksamhet för hemlösa (Socialstyrelsen 2023a).

Intrycket blir att hemlöshet inte är någon högt prioriterad fråga i kommunen, vilket förstås inte betyder att det inte finns hemlöshet i kommunen, utan tvärtom är boendefrågor en fråga som ständigt är aktuellt för många tjänstepersoner inom social sektor. Detta framkommer i intervjuer med flera tjänstepersoner. Här följer ett exempel:

I: Men du, hur många är hemlösa, har du koll på det?

IP: Vi har ingen aning. Vi har försökt göra en kartläggning, men vi vet inte.

I: Det kommer ju en ny kartläggning från Socialstyrelsen.

IP: Ja, för jag vet vi har försökt och uppskatta det, men vi vet inte. Tio kanske.

A: Tio?

IP: Som vi, kanske på ett ungefär vet om. Men där är ju garanterat fler. Men det är ju dom vi typ vet om. Dom vi liksom har... sen har den siffran krympt, för dom vi typ vet om dom har vi ju till slut kanske gett någonstans att bo, för att vi ska kunna jobba med dom, för vi vill undvika att dom går ner sig. Många av dom är ju rätt unga också, eller så har vi hamnat i situationer när dom blivit så väldigt dåliga att man måste göra någonting, vi kan inte låta det bero längre.

¹² Socialstyrelsen (2017) är den senaste nationella kartläggningen som genomförts i Sverige. Under år 2024 kommer Socialstyrelsen att presentera en ny kartläggning som genomfördes under 2023.

Men vi har ju, ett tiotal i alla fall. Sen är där ju garanterat fler, men det har ju också blivit en grej, tror jag, att du vet, folk hör inte av sig om det längre, för dom vet att dom får ingen hjälp. (IPD18)

Enligt Socialstyrelsens hemlöshetsdefinition kan individer befinna sig i fyra olika hemlöshetsituationer (Socialstyrelsen 2017):

(1) *Akut hemlöshet*. Människor som bor på akutboenden, härbärgen eller liknande samt de som sover utomhus, i trappuppgångar, tält eller bilar.

(2) *Institutionsvistelse och stödboende*. Personer som är inskrivna på institutioner, exempelvis kriminalvårdsanstalt eller stödboende, och som inte har bostad ordnad inför utskrivning.

(3) *Långsiktiga boendelösningar*. Personer eller hushåll som hyr lägenheter med andrahandskontrakt av socialtjänsten, som i sin tur hyr dem i förstahand av kommunala bostadsbolag eller andra hyresvärdar. Detta brukar benämnas den sekundära bostadsmarknaden (Sahlin 1996). På den sekundära bostadsmarknaden erbjuder socialtjänsten andrahandskontrakt, som ofta är förenade med olika krav och utan de rättigheter som finns för hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden, till exempel besittningsskydd enligt hyreslagen (Sahlin 1996).

(4) *Eget ordnat kortsiktigt boende*. Personer som bor tillfälligt hos familj, släktingar, vänner eller bekanta utan kontrakt eller med ett tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt på max tre månader med en privatperson. För att ingå i situation 4 ska personen också ha haft kontakt med socialtjänsten eller annan verksamhet där bostadssituationen lyfts fram som ett problem.

I den nationella kartläggning av hemlösheten, som genomfördes av Socialstyrelsen 2017 medverkade, som redan nämnts, inte Svalövs kommun, men från andra uppgiftslämnare¹³ rapporterades det in 16 hemlösa personer i Svalövs kommun. Av dem tillhörde 13 personer Situation 1, det vill säga att de var akut hemlösa. De tre övriga personerna som blev inrapporterade som

¹³ I den nationella kartläggningen 2017 så bidrog, förutom socialtjänsten, en rad andra verksamheter med uppgifter om hemlösa personer, såsom: frivilligorganisationer, kriminalvård, häkten och anstalter, psykiatriska kliniker och mottagningar, ungdomsmottagningar, kvinnojourer, beroendekliniker, kyrkor, församlingar och lokala hjälporganisationer (Socialstyrelsen 2017:86).

hemlösa i Svalövs kommun tillhörde hemlöshetsituation 2 respektive hemlöshetsituation 4.¹⁴ Till dessa uppgifter ska det tillfogas att i Bostadsmarknadsenkäten 2017 (Boverket 2023b) rapporterade Svalövs kommun in att det fanns 17 bostäder med sociala kontrakt, det vill säga där det bor personer som enligt Socialstyrelsen hemlöshetsdefinition tillhörde Situation 3. Dessutom fanns det enligt Svalövs kommuns bostads-försörjningsprogram cirka 5 personer som inte var kvalificerade för socialt kontrakt i kommunen (Svalövs kommun 2018b). Det innebär att det 2017 i Svalövs kommun fanns omkring 30 personer som enligt Socialstyrelsens definition var hemlösa. Detta motsvarar 23,7 hemlösa personer per 10 000 invånare.

5.2 Socialt hemlöshetsarbete

De som i Svalövs kommun är aktuella för bistånd på grund av att de är hemlösa är till största delen vuxna personer med missbruksproblematik och/eller psykisk ohälsa. De personer som söker hjälp utan att ha några andra problem än att de saknar bostad beviljas i princip inte bistånd om det inte rör sig om barnfamiljer. En av de tjänstepersoner som arbetar med kommunens sociala hemlöshetsarbete berättar följande:

Jag får människor som ringer och säger; men ni kan hjälpa alla missbrukare och knarkare. Ja, brukar jag säga dom har ju inte samma möjligheter som du som har ett arbete eller, ja, det kan upplevas provocerande för vissa människor som tänker att dom sköter sig. (IPD18)

Även om inte någon av intervjupersonerna använder uppdelningen i ”strukturellt” respektive ”socialt” hemlösa är det således uppenbart att det i praktiken finns en sådan uppdelning. Denna uppdelning, men utan att använda begreppen ”strukturellt” respektive ”socialt” hemlösa, är också tydliggjord i kommunens *Vägledning för handläggning av bostadsfrågor* (Svalövs kommun 2018c). Uppdelningen innebär att de som är hemlösa utan

¹⁴ Det går inte av Socialstyrelsens kartläggning att exakt utröna i vilka av Situation 2 och 4, som dessa tre personer tillhörde, eftersom Socialstyrelsen inte angav exakt antal personer då inrapporteringar till de olika kategorierna rörde mindre än 5 personer (se Socialstyrelsen 2017:90).

andra sociala problem och som inte har barn, inte får hjälp av kommunen, vars verksamhet är inriktad på de hemlösa som även har andra problem, till exempel missbruk och psykisk ohälsa.

De boendeinsatser de erbjuds är vanligtvis sociala kontrakt, det vill säga andrahandskontrakt i hyreslägenheter som kommunen hyr av Svalövsbostäder. Kommunen har även ett boende med sju platser för personer med psykisk ohälsa, även i detta boende gäller sociala kontrakt. I akuta fall finns en jourlägenhet, men ofta används vandrarhem i akuta situationer. Till biståndet med sociala kontrakt kopplas ofta också öppenvårdsinsatser som sker i samarbete med Öppna insatser som är den del av social sektor som ansvarar för kommunens öppenvård.

Våren 2020 fick jag vid ett möte med en tjänsteperson ta del av en avidentifierad förteckning över de 24 sociala kontrakt som då var aktuella i kommunen. Av förteckningen framgick att det rörde sig om 10 kvinnor och 14 män med en genomsnittsålder på 41 år (yngst 19 år och äldst 65 år). 10 av dem hade haft sina sociala kontrakt mer än 4 år, 6 av dem mellan 2 och 3 år, medan 8 personer hade haft sina sociala kontrakt i ett år eller kortare tid. Av genomgången av listan framgår det att det finns tydliga tecken på inlåsnings effekter för flera av dem som har sociala kontrakt, vilket syftar på att människor som erbjuds sociala kontrakt tenderar att fastna på den sekundära bostadsmarknaden (se till exempel Sahlin 1996; Kristiansen 2022; Knutagård et al. 2020). Detta skapade frustration hos en del av de tjänstepersoner som jag intervjuade. De var väl initierade på sitt verksamhetsfält och visste hur viktigt det är att personer som är bostadslösa så snart som möjligt får ett eget fast boende med förstahandskontrakt.

Det är mycket arbete som borde läggas på de här lägenheterna. Att man följer upp de individerna som bor där, det kan vara personer som har bott i den lägenheten i många år. Man beslutade en gång i tiden att hen ska ha en insats, en lägenhet och som vi hyr från Svalövsbostäder och vi hyr ut i andra hand till klienten och så bor hen där fortfarande trots att det gått kanske mer än tio år. (IPD01c)

Och många gånger så hamnar vi i situationer, olika sociala problem uppstår och så argumenterar man ja, kan vi inte hjälpa dom med en lägenhet och jag pratar mycket med mina kollegor, och min ledning också, att vi försämrar ju folks status på hyresmarknaden, för vi hjälper dom, javisst, dom är jättetacksamma

till en början, sen inser dom att dom är ju fastlåsta i det här, för dom kommer aldrig att komma vidare. (IPD18)

De tjänstepersoner som ansvarar för arbetet med de personer som har sociala kontrakt menar att ett viktigt skäl till att flera personer fastnat i lägenheter med sociala kontrakt beror på att Svalövsbostäder ställer krav på dessa personer som gör det mycket svårt för dem att komma i fråga för egna förstahandskontrakt.

Vi har inget avtal med det kommunala bostadsbolaget, alltså Svalövsbostäder i det här fallet, som gör att folk kan ta över kontrakten. (IPD18)

Det är förstås rättsligt tveksamt, vilket några av de intervjuade tjänstepersonerna också pekade på, att hyresvärdar inte ger besittningsrätt till hyresgäster som bott under flera år i samma lägenhet (se t.ex. Holappa 2023).

5.3 Vräkningsförebyggande arbete

Vräkningar skapar mänskligt lidande och genererar stora kostnader för samhället (Bradford & Bradford 2020; Björkhagen Turesson 2019). Det är en viktig grund för att många kommuner försöker arbeta vräkningsförebyggande. Under åren 2008 till 2016 blev 10 barnfamiljer vräkta i Svalövs kommun. Under åren som följde därefter fanns det inom social sektor en välfungerande verksamhet för att förebygga vräkningar med särskilt fokus på att förhindra att barn drabbades av vräkningar, som bidrog till att det under åren 2017 till 2021 inte förekom några barnvräkningar i kommunen (Kronofogden 2023). I en intervju våren 2019 berättade en av de tjänstepersoner som var ansvariga för det vräkningsförebyggande arbetet om att verksamheten till stor del var en fråga om samarbete mellan olika verksamheter i kommunen och om att så tidigt som få information om uteblivna hyresbetalningar.

IP: Det mycket också som har med vräkningsförebyggande arbete och där träffas vi alla representanter från varje enhet under individ- och familjeomsorgen så träffas vi socialsekreterare från vuxen, vi träffas, någon från arbetsmarknadsenheten, handledare från stödboendet och psykiatri. Där träffas vi en grupp och arbetar. Antingen tar man upp konkreta ärenden, vi har den här

personen som riskerar att bli vräkt, hur gör vi? Ska ekonomiskt bistånd gå in och hjälpa till? Eller socialsekreteraren? Eller hur ska vi gå till väga? Då hittar vi en handlingsplan för den personen så att hen slipper bli vräkt. Och det kan också vara att man gör ett förebyggande arbete på det sättet att man, ja, meddelar jag har varit och skulle lämna någonting hos en familj och märkte att det var väldigt dåligt skick på lägenheten, skulle hyresvärden upptäcka detta skulle hen faktiskt vräka familjen för det skadar ju lägenheten.

I: Men om det är någon som inte betalar hyran, när får ni reda på det?

IP: Vi får det från hyresvärden. Är det bolaget så är det enkelt. Jag har kontakt med dom, jag träffar ju bolaget en gång i månaden, minst, sen är jag mycket där inne på olika ärenden, men en gång i månaden sätter vi oss ner och går igenom alla våra lägenheter. Skulle det vara så att någon inte betalar hyran ja då får jag reda på det direkt. (IPD01a)

Sedan 2022 har den vräkningsförebyggande verksamheten inte fungerat som avsett och enligt Socialstyrelsens Öppna jämförelser (2023) saknas det ”Aktuell rutin för att förhindra avhysning av barnfamiljer med hyresskuld” i kommunen. Under 2022 kom det in 9 ansökningar om vräkningar till Kronofogden, varav 3 verkställdes. Två av dessa vräkningar drabbade barnfamiljer (Kronofogden 2023). Ett skäl till att den vräkningsförebyggande verksamheten misslyckades under 2022 kan möjligen kopplas till att ansvaret för att initiera den vräkningsförebyggande verksamheten hade legat på bostadssamordnaren och att placeringen av detta ansvar blev otydligt när den person som hade haft tjänsten sedan 2018 slutade våren 2022 samtidigt som innehålllet i tjänsten som bostadssamordnare ändrades i samband med detta.

5.4 Ett liv i marginalen

Jag har vid några tillfällen fått följa med bostadssamordnaren vid besök hemma hos personer med sociala kontrakt. Jag var också med vid ett tillfälle då bostadssamordnaren tillsammans med en socialsekreterare försökte få tag på en boende som befann sig i en krissituation på grund av återfall i missbruk. Det var nedslående att se hur slitna och bedagade lägenheterna var och hur utelämnade flera av de boende med sociala kontrakt var till sig själv och till

andra som befann sig i ungefär samma livssituation. Däremot blev jag imponerad över det professionella förhållningssätt som både bostads-samordnaren och socialsekreteraren använde när de med respekt och empati talade med eller om de boende. En av de boende med socialt kontrakt berättade med uppskattande ord om sina kontakter med några av kommunens socialarbetare:

Hen jag har kontakt med hos socialen är en fantastisk människa. Hen har lite innanför pannbenet att tänka med. Det är mer än vad man kan säga om en del andra... /---/ Sen hen, den här som har hand om lägenheterna för socialen. Hen är jätligt bra. Snäll, trevlig person och nästan ber om ursäkt för att hen söker upp en och vill ha syn på lägenheten. Så, fantastisk människa, där har jag inga problem. Hen, det har jag sagt till hen, du får komma när du vill. (IPD13)

”Nästan alla känner alla” är ett uttryck som ofta dykt upp när jag pratat med olika personer om varierande aspekter av att bo eller arbeta i Svalövs kommun. Det kan ses som ett uttryck för att den sociala kontrollen är stark och att möjligheten till anonymitet är låg i ett mindre samhälle, som till exempel i Teckomatorp jämfört med en stad som Landskrona. Det finns fördelar med social kontroll, som bland annat handlar om att det kan ge känslor av trygghet och samhörighet, i synnerhet för de personer som har livsstilar som ryms inom de ramar som en majoritet av befolkningen lever inom. En nackdel med stark social kontroll och låg anonymitet är att de som har livsstilar som bryter mot hur majoriteten i ett samhälle lever kan bli misstänkliggjorda och exkluderade. Detta är något som på olika sätt drabbar den grupp som bor i lägenheter med sociala kontrakt i Svalövs kommun. En av de boende med socialt kontrakt berättade följande:

Sen är det ju, tyvärr, i Svalöv som alla andra byar, att vi har ju våra nyhetsbyråer. Jag har en som bor mittemot mig, vi har två på det området. Och den ena bor mittemot mig, och det hen inte vet, det tror hen sig veta. (IPD13)

Bostads-samordnaren berättar att det är vanligt att hen blir uppringd av Svalövsbostädernas husvärdar som har fått klagomål från grannar till boende med sociala kontrakt. Det kan gälla till exempel störningar, att det luktar rök i trappuppgången eller är skräpigt i trappuppgången. Bostads-samordnaren får därför ofta göra akuta besök för att prata med husvärdar och de boende som är berörda. Men det är inte alltid det stämmer eller är tydligt att det är den

boende med socialt kontrakt som är den som orsakat problemet. I en intervju som handlade till stor del om samarbetet med Svalövsbostäder berättade bostadssamordnaren följande:

Husvärden ringde och sa att det luktade hasch i trapphuset. Så jag åkte dit och ja, det luktade lite rök, men snarare av tobak än hasch, men det husvärden gör, det är ju att hen direkt gör en koppling mellan min hyresgäst och knarket. Det finns ju åtta andra hyresgäster i trappuppgången. Det är ju ett trevåningshus. Men hen knyter det direkt till den som har bostadssocialt kontrakt och även om den här personen har en bakgrund när det gäller narkotika är det inte ett professionellt arbetssätt när man säger det luktar hasch, det är just er klient. Det är sådana saker som brister och en ganska stor del av min arbetstid har gått åt till att prata med Svalövsbostäder, för att få dom att jobba tillsammans med oss och inte mot oss och ofta så fungerar det jättebra. Det finns ju vissa som är jätteduktiga att arbeta med, dom är tvärtom, dom ger chanser, dom är med, dom stöttar våra brukare med bostadssociala kontrakt, men vissa är faktiskt lite svårare. (IPD01c)

Det är tydligt att de personer som bor i lägenheter med sociala kontrakt i Svalövs kommun tillhör en av samhällets mest marginaliserade grupper. De är undantagna de rättigheter som följer med vanliga hyreskontrakt, till exempel besittningsskydd. Beträffande deras situation som hemlösa och personer med missbruksproblem och/eller psykisk ohälsa är de inte prioriterade för vård och behandling. I förhållande till samhället i övrigt utgör de också ett undantag genom att de tillhör en stigmatiserad grupp.

6. Sammanfattande diskussion

Det övergripande syftet med denna fallstudie (Stake 1995; Yin 2014), som ingår i forskningsprojektet *Skånska hem: mottagande, etablering eller exkludering – hemlöshetspolitik och strategier för flyktingars bosättning*, har varit att undersöka och beskriva Svalövs kommuns strategier för mottagande och bosättning av flyktingar och hemlösa kommuninvånare under åren 2018 till och med 2022. Forskningsprojektet ska ses mot bakgrund av de radikala förändringar som skett i den svenska bostadspolitiken sedan början av 1990-talet vilket Projektet ska ses mot bakgrund av de radikala förändringar som skett i den svenska bostadspolitiken sedan början av 1990-talet vilket har begränsat den offentliga styrningen av bostadsförsörjningen samtidigt som det uppstått brist på hyresrätter med rimliga hyror. En annan viktig bakgrund till projektet är utvecklingen på migrationsområdet där den så kallade flyktingkrisen 2015 ledde till kraftiga skärpningar av den svenska migrationspolitiken, men också i införandet av bosättningslagen 2016 som innebär att alla kommuner är skyldiga att ta emot och ordna boende för nyanlända flyktingar som anvisats av Migrationsverket.

En viktig uppgift i fallstudien har varit att undersöka hur Svalövs kommuns officiellt formulerade strategier och policyer tar sig uttryck i praktiken när det gäller vilken typ av bostäder som nyanlända och hemlösa personer blir erbjudna. En annan viktig fråga är huruvida det i strategierna och i praktiken tas hänsyn till och görs skillnader mellan män, kvinnor och barn, familjer och ensamstående, olika åldrar eller etnicitet. En övergripande fråga är också hur kommunens strategier och policyer liksom dess praktiska verksamheter förhåller sig till forskning om integration för nyanlända och hemlösa människor. För att besvara dessa frågor har det krävts såväl studier av olika dokument och protokoll, som intervjuer av personal och de människor som kommunens boendeverksamheter riktas mot, det vill säga nyanlända och hemlösa kommuninvånare.

Ett viktigt policydokument när det gäller kommunala bostadsfrågor är de bostadsförsörjningsprogram som kommunerna sedan år 2001¹⁵ är skyldiga att ta fram under varje ny mandatperiod. 2014 fick lagen ett tillägg med krav

¹⁵ Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

om att kommunernas bostadsförsörjningsplanering även ska beakta bostadssociala frågor. I oktober 2018 antog Svalövs kommunfullmäktige ett bostadsförsörjningsprogram för perioden 2018 till 2022.¹⁶

Svalövs kommuns bostadsförsörjningsprogram för åren 2018 – 2022 var i flera avseenden ambitiöst med explicita bostadssociala ambitioner som även riktade sig mot de grupper som står i fokus för denna undersökning, det vill säga nyanlända och hemlösa kommuninvånare. I bostadsförsörjningsprogrammet pekades det på behovet av bostäder för unga, äldre och personer med funktionsvariationer samt fler hyreslägenheter med rimliga hyror, men också på vikten av att det bostadssociala arbetet utvecklades. Det är viktigt att vara medveten om att en stor del av förutsättningarna för de utmaningar som lyfts fram i bostadsförsörjningsprogrammet påverkas i olika avseenden av statens bostadspolitik, men det finns ändå möjligheter för att på kommunal nivå utveckla en kommunal bostadspolitik som innebär förbättringar för grupper som har en svag ställning på eller står utanför bostadsmarknaden. Flera åtgärder som skulle kunna bidra till en sådan utveckling föreslogs i Svalövs kommuns bostadsförsörjningsprogram 2018–2022.

Förbättrad samverkan mellan olika nämnder och enheter inom kommunen för att utveckla bostadsförsörjningen var ett centralt tema i bostadsförsörjningsprogrammet. Det togs också en del samverkansinitiativ i bostadsfrågor under åren som följde efter det att programmet antagits. Ett intressant exempel är att det byggdes upp en vräkningsförebyggande verksamhet som involverade olika tjänstepersoner och enheter i social sektor, men också företrädare för Svalövsbostäder, kommunens bostadsföretag. Ett annat exempel är förslaget på att säkerställa bostäder för kommunanvisade nyanlända, vilket möjliggjordes genom ett samarbete mellan kommunförvaltningens sociala sektor och Svalövsbostäder, som innebar att Svalövsbostäder gjorde undantag från de krav på inkomst som annars gäller för deras hyresgäster. Däremot togs inga tydliga initiativ för att förändra Svalövsbostädernas uthyrningspolicy, till exempel inkomstkraven, så att den skulle möjliggöra för andra grupper med svag förankring på bostadsmarknaden att få tillgång till bostadsbolagets lägenhetsbestånd. Det gjordes inte heller några försök att använda kommunens markanvisningar som ett instrument för att få byggföretag att bygga bostäder med rimliga hyror.

¹⁶ För den nuvarande mandatperioden 2022 - 2026 har Svalövs kommun ännu i oktober 2023 inte antagit ett bostadsförsörjningsprogram.

Bostadsförsörjningsprogrammet innehöll också en rad förslag för det bostadssociala arbetet, bland annat att undersöka behovet av lågröskel-motivationsboende för att skapa boendetrappa, vilket inte förverkligats och det har inte heller utvecklats en plan för att motverka hemlöshet.

Vägledningen för handläggning av bostadsfrågor i Svalövs kommun betonar barnperspektivet. I det bostadssociala arbetet innebär detta att barnfamiljer som är hemlösa eller som är på väg att bli hemlösa får bistånd till boende. Ett annat uttryck för barnperspektivet i den bostadssociala verksamheten är det vräkningsförebyggande arbete som nämndes tidigare i detta avsnitt, och som hade sin bakgrund i att tio barnfamiljer hade blivit vräkta under tiden 2008–2016 i Svalövs kommun (Kronofogden 2023). Under åren 2017–2021 fanns en välfungerande verksamhet inom social sektor för att förebygga vräkningar med särskilt fokus på barn, som bidrog till att det under dessa år inte förekom några barnvräkningar i kommunen (a.a.). Under 2022 fungerade det vräkningsförebyggande arbetet dock inte som avsett, då det kom in nio ansökningar om vräkningar till Kronofogden, varav tre verkställdes. Två av dessa vräkningar drabbade barnfamiljer (a.a.). Enligt Socialstyrelsens Öppna jämförelser (2023) saknas det också en ”Aktuell rutin för att förhindra avhysning av barnfamiljer med hyresskuld” i kommunen. Detta innebär en allvarlig risk med tanke på de skador vräkningar genererar, inte minst för barn (Bradford & Bradford 2020; Björkhagen Turesson 2019). En annan blotta i kommunens barnperspektiv som bör uppmärksammas är att de lägenheter som anvisade nyanlända familjer hänvisas till saknar nödvändig utrustning för att till exempel laga mat och sova.

Hur återspeglades de policyer som formulerades i bostadsförsörjningsprogrammet 2018 - 2022 i de former av boende som erbjöds till *nyanlända*? 2018 gjordes en organisationsförändring inom social sektor som innebar att de nyanlända som anvisades enligt bosättningslagen kunde erbjudas permanenta bostäder. Detta var faktiskt en bostadssocial åtgärd som var ambitiösare än vad som formulerades i det bostadssociala programmet där förslaget gällde att ”säkerställa boende” för nya anlända. Förändringen innebar att de anvisade nyanlända efter ett halvår fick förstahandskontrakt. Principen om säkerställt boende gällde dock inte andra nyanlända som kom på eget initiativ till kommunen. Även om mitt intryck var att bostadssamordnare och flyktingsamordnaren på olika sätt hjälpte dem med

tips och råd i bostadsfrågor, så var det ingen prioriterad uppgift att ordna bostäder åt dem. Det är dock tydligt att det inom social sektor fanns både kunskap och förståelse för betydelsen av ett bostadsstyrt förhållningssätt (Dyb 2020; Knutagård, Heule & Kristiansen 2021). Det visade sig också i hur social sektor hanterade avvecklingen av kommunens stödboendelägenheter för ensamkommande unga, som innebar att de ungdomar som bott där fick ta över kontrakten i första hand. I rapporten berörs flera aspekter i de strategier och förhållningssätt som användes i Svalövs kommuns flyktingmottagande som gynnade social integrering. Den viktigaste är att de anvisade nyanlända snabbt fick ett eget permanent boende. Det finns ett starkt stöd för detta inom forskningen och att motsatsen innebär en ökad risk för att drabbas av arbetslöshet, sociala problem samt psykisk och fysisk ohälsa (Knutagård et al. 2020).

Sammantaget gör jag bedömningen att det bostadssociala arbetet med nyanlända i Svalövs kommun under den tid jag studerade verksamheten var ett mycket bra exempel på hur en kommun kan organisera verksamheten så att det gynnar de nyanländas etablering och integrering. Detta gav också de av de nyanlända jag intervjuade uttryck för.

Hur återspeglades den bostadssociala policy som formulerades i bostadsförsörjningsprogrammet i de boendeformer som erbjöds kommunens *hemlösa invånare*? Beträffande kommunens arbete med hemlösa kommuninvånare motsvarade inte praktiken de ambitioner som fanns i Bostadsförsörjningsprogrammet. Denna verksamhet låg snarare i linje med Svalövs kommuns vägledning för handläggning av bostadsfrågor, som betonar ett strikt förhållningssätt i det sociala hemlöshetsarbetet. De personer som i Svalövs kommun får bistånd på grund av att de är hemlösa är nästan uteslutande vuxna personer med missbruksproblematik och/eller psykisk ohälsa. Personer som söker bistånd utan att ha andra problem än att de är hemlösa beviljas i princip inte bistånd om det inte rör sig om barnfamiljer. De boendeinsatser som erbjuds de hemlösa personer som till exempel även har missbruksproblem och/eller psykisk ohälsa är i de flesta fallen sociala kontrakt i lägenheter som de får hyra i andra hand av kommunen som i sin tur hyr lägenheten av det kommunala bostadsbolaget. Våren 2020 hade 24 personer, varav 10 kvinnor och 14 män, sociala kontrakt i Svalövs kommun. Genomsnittsåldern var 41 år. Tio av dem hade bott i bostäder med sociala kontrakt i mer än fyra år, vilket tyder på att deras position utanför den

ordinarie bostadsmarknaden har permanentats. Detta gav också de hemlösa personer som hade sociala kontrakt och som jag intervjuade uttryck för. Det är dessutom rättsligt problematiskt att tillåta att personer bor år efter år med sociala kontrakt (se t.ex. Runquist 2021; Holappa 2023). Det verkade inte heller finnas några ambitioner att försöka förändra arbetssättet med den här gruppen, vilket en del av de tjänstepersoner jag intervjuade var kritiska till. De personer som var hänvisade till sociala kontrakt i Svalövs kommun motsvarar både när det gäller ålder och livssituation målgruppen för Bostad först-modellen, som visat sig framgångsrik både när det gäller att bryta hemlöshet och för att förbättra livssituationen i flera andra avseenden (se t.ex. Knutagård & Kristiansen 2013; Knutagård et al. 2020). Dessutom är det en metod som är kostnadseffektiv både på kort och lång sikt (se t.ex. Johansson de Silva 2022). Även om Bostad först-modellen främst används i större kommuner finns det flera exempel på att den går att organisera även i mindre kommuner (se t.ex. Marandi Roos 2023).

Sammantaget gör jag bedömningen att det bostadssociala arbetet med hemlösa i Svalövs kommun har stora brister, som i grunden handlar om att kommunen använder en strategi som gör det svårt för människor att bryta sig loss från den utsatthet det innebär att leva i hemlöshet. Givetvis är det fullt möjligt att använda fungerande bostadsstyrda arbetssätt (se t.ex. Dyb 2020; Knutagård, Heule & Kristiansen 2021) även för kommunens hemlösa invånare. Det skulle både generera mänskliga och samhällsekonomiska vinster.

Slutligen vill jag också peka på vad som också varit intressant under genomförandet av den här studien, nämligen att jag har fått se många exempel på vilken stor betydelse det kan ha om de som arbetar i sociala verksamheter har ett professionellt förhållningssätt som bygger på kunskap, empati och engagemang och att de använder sitt handlingsutrymme till mer än vad som formellt ligger inom ramen för deras uppdrag. Det har ofta fått mig att tänka på Michael Lipsky (2010) när jag följt verksamheten på social sektor i Svalövs kommun. Lipsky menar ju att en verksamhets verkliga policy inte bestäms av vad som står i olika policydokument, utan att det formas i mötet mellan socialarbetare och andra tjänstepersoner och de människor som vi benämner till exempel nyanlända och hemlösa.

Referenser

- Asylrättscentrum (2023). *Massflyktsdirektivet aktiveras – Tillfälligt skydd i Sverige*. <https://sweref.org/wp-content/uploads/2022/06/massflyktsdirektivet-aktiveras-tillfalligt-skydd-i-sverige.pdf> [Hämtad 23-09-21].
- Backlund, Åsa, Eriksson, Riitta, von Greiff, Katarina, Nyberg, Eva & Åkerlund, Eva-Marie & (2014). *Ensamkommande barn och ungdomar – ett longitudinellt perspektiv*. Stockholm: FoU Nordväst, FoU Nordost och FoU Södertörn.
- Boverket (2020). *Den nationella befolkningsprognosen*. <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/underlag-for-bostadsforsorjningen/demografisk-utveckling/den-nationella-befolkningsprognosen/> [Hämtad 23-09-19].
- Björkhagen Turesson, Annelie (red.) (2019). *Hemlösa barns vardagsliv i Malmö utifrån ett barnrättsperspektiv*. Malmö: Malmö universitet.
- Boverket (2022). *Mark – ett kommunalt verktyg för bostadsförsörjningen*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsforsorjning/kommunernas-verktyg/mark/> [Hämtad 23-09-21].
- Boverket (2023a). *Bostadsmarknadsenkäten 2023*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/> [Hämtad 23-09-21].
- Boverket (2023b). *Öppna data - Boverkets bostadsmarknadsenkät*. <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/oppna-data/bostadsmarknadsenkaten/> [Hämtad 23-09-21].
- Bradford, Ashley C. and W. David Bradford, W. David (2020). The Effect of Evictions on Accidental Drug and Alcohol Mortality, *Health Services Research*, vol. 55/1, s. 9–17.
- Brunnberg, Elinor, Borg, Rose-Marie & Fridström, Camilla (2011). *Ensamkommande barn: en forskningsöversikt*. Lund: Studentlitteratur.
- Byström, Mikael & Frohnert, Pär (2017). *Invandringens historia: från "folkhemmet" till dagens Sverige*. Stockholm: Delmi.
- Duvander, Ann-Zofie E. & Turunen, Jani (red.) (2017). *Demografi: befolkningsperspektiv på samhället*. Lund: Studentlitteratur.
- Dyb, Evelyn (2020). *Bostedslös. Politik og praksis*. Oslo: Gyldendal.
- Essén, Anna (2002). *Svensk invandring och arbetsmarknaden: återblick och nuläge*. Stockholm: Institutet för framtidsstudier.
- Förs. 1986/87:18. Förslag till riksdagen 1986/87:18. Riksdagens revisorers förslag om flyktinginvandring till Sverige m.m.

- Grange, Kristina & Björling, Nils (2020). *Migrationens ojämna geografi. Bosättningslagen ur ett rättviseperspektiv*. Göteborg: Department of Architecture and Civil Engineering, Chalmers University of Technology.
- Holappa, Tim (2023). *Rätten till bostad i det sociala skyddsnätet: En rättsvetenskaplig studie om enskildas rättigheter och det allmännas ansvar*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Housing Rights Watch (2023). *UN Housing Rights*.
<https://www.housingrightswatch.org/page/un-housing-rights> /Hämtad 23-06-15].
- Johansson de Silva, Sara (2022). *Bostad först: från om till hur*. Stockholm: Sveriges stadsmissioner.
https://www.bostadforst.se/app/uploads/Bostad-först_Från-om-till-hur.pdf /Hämtad 23-09-30].
- Knutagård, Marcus & Kristiansen, Arne (2013). Not by the Book: The Emergence and Translation of Housing First in Sweden. *European Journal of Homelessness*, Volume 7, No. 1, August 2013 (s. 93-115).
- Knutagård, Marcus, Heule, Cecilia & Kristiansen, Arne (2021). Missing Hero: Coproducing Change in Social Housing Programmes. *Social Inclusion*, 9:3, s. 234–244.
- Knutagård, Marcus, Kristiansen, Arne, Larsson, Kjell & Sahlin, Ingrid (2020). *Hemlöshet*. Stockholm: Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte, Forskning i korthet #14).
- Kristiansen, Arne (2021). Between morality and evidence – Social work with homeless people in Sweden. *The Journal of Law & Politics* (ISSN 0288-0709) 2021, Volume 72 nr 1, Kwansai University. s. 729-742.
- Kristiansen, Arne (2022). En historisk ironi i det sociala hemlöshetsarbetet. Om att klara eget boende eller att inte klara sig utan eget boende. I Angelin, Anna & Hjort, Torbjörn (red.) *Socialt arbete i förändring - utmaningar och villkor inom utbildning, forskning och praktik*. Lund: Lunds universitet, Socialhögskolan, s. 443–470.
- Kronofogden (2023). *Statistik om vräkningar*.
<https://kronofogden.se/om-kronofogden/statistik/statistik-om-vrakningar> /Hämtad 23-09-01].
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lipsky, Michael (2010). *Street-level bureaucracy: dilemmas of the individual in public services*. New York: Russell Sage Foundation.
- Länsstyrelsen Skåne (2017). Regional bostadsmarknadsanalys. En lägesbild över bostadsmarknaden i Skåne 2017.
https://catalog.lansstyrelsen.se/store/18/resource/2017_2 /Hämtad 23-09-01].

- Länsstyrelsen Skåne (2022). *Regional bostadsmarknadsanalys Skåne 2022*.
<https://mb.cision.com/Public/19231/3589051/b69e1633a262a1a4.pdf>
[Hämtad 23-09-01].
- Länsstyrelsen Skåne (2023). *Regional bostadsmarknadsanalys för Skåne 2023, tema äldres boende*. Malmö: Länsstyrelsen Skåne.
[https://www.lansstyrelsen.se/download/18.d135c3f188ba3e920d3bd86/1687958339619/Regional%20bostadsmarknadsanalys%20för%20Skåne%202023\(25343381\).pdf](https://www.lansstyrelsen.se/download/18.d135c3f188ba3e920d3bd86/1687958339619/Regional%20bostadsmarknadsanalys%20för%20Skåne%202023(25343381).pdf) [Hämtad 23-09-01].
- Länsstyrelsen Stockholm (2020). *Bostad sist? Om bosättningslagen och nyanländas boendesituation i Stockholms län*. Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm, Rapport 2020:4.
- Marandi Roos, Petra (2023). Här är intresset störst för statliga pengar till Bostad först. *Hem & hyra*. 22-10-25.
<https://www.hemhyra.se/nyheter/har-ar-intresset-storst-for-statliga-pengar-till-bostad-forst/> [Hämtad 23-09-11].
- Merriam, Sharan B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Migrationsverket (2023a). *Svar på vanliga frågor om bosättning*.
<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-nyanlanda-med-uppehallstillstand/Fragor-och-svar-om-bosattning.html> [Hämtad 23-09-04].
- Migrationsverket (2023b). *Mottagande av asylsökande ensamkommande barn*.
<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Mottagande-av-asylsokande-ensamkommande-barn.html> [Hämtad 23-09-04].
- Migrationsverket (2023c). *Ett år sedan Ryssland invaderade Ukraina*.
<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2023/2023-02-22-Ett-ar-sedan-Ryssland-invaderade-Ukraina.html> [Hämtad 23-09-04].
- Migrationsverket (2023d). *Anvisning till kommuner och bosättning*.
<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Anvisning-till-kommuner-och-bosattning.html> [Hämtad 23-09-04].
- Migrationsverket (2023e). *Bostad*.
<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Resettlement/Resettlement/Bostad.html> [Hämtad 23-10-07].
- Myrberg, Gunnar (2012). *Var ska de nyanlända bo? Perspektiv från Malmö och Århus på svensk och dansk flyktingplaceringspolitik*. Stockholm: Institutet för framtidsstudier.
- Newsworthy (2023). *Arbetslösheten sjunker för 22:a månaden i följd i Svalöv*.
<https://www.newsworthy.se/artikel/189699/arbetslosheten-sjunker-for-22-a-månaden-i-följd-i-svalöv> [Hämtad 23-09-04].

- O'Reilly, Karen (2005). *Ethnographic methods*. London: Routledge.
- Proposition 1975:26. Regeringens proposition om riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken m.m.
- Proposition 1983/84:124. Regeringens proposition om mottagandet av flyktingar och asylsökande m.m.
- Proposition 1994/95:179. Ändringar i utlänningslagen (1989:529).
- Proposition 1999/2000:43. Uppehållstillstånd på grund av anknytning.
- PwC (2018). Granskning hantering av flyktingmottagande. Revisionsrapport. Svalövs kommun.
- Region Skåne (2023). *Näringsliv och arbetsmarknad i Svalöv*. Region Skåne, Enheten för samhällsanalys, 2023-02-09.
https://filer.skane.se/kommunrapporter/Kommunrapport_Svalov.html
[Hämtad 23-09-19].
- Riksrevisionen (2021). Bosättningslagen: har reformen levt upp till intentionerna? (2021). Stockholm: Riksrevisionen.
- Rooth, Paula (2014). Lugn start på omdiskuterat flyktingboende. *Fria Tidningen* 940718.
- Runquist, Weddig (2021). *Hur har andrahandslägenheter i Malmö kommun fördelats till hemlösa över tid?: en studie av prioriteringar och exkluderingar*. (Research Reports in Social Work; Vol. 2021, Nr. 5). Lund: Lunds universitet, Socialhögskolan.
- Runquist, Weddig & Sahlin, Ingrid (2023). *Fyraårsgränsen: om bosättning av anvisade nyanlända i Malmö*. (Research Reports in Social Work; Vol. 2023, Nr. 1). Lund: Lunds universitet, Socialhögskolan.
- Sahlin, Ingrid (1996). På gränsen till bostad: avvisning, utvisning, specialkontrakt. Lund: Arkiv förlag.
- Sahlin, Ingrid (2020). Moving Targets: On reducing public responsibilities through re-categorising homeless people and refugees. *European Journal of Homelessness*, 14(1), s. 27–54.
- Sahlin, Ingrid (2023). *Skåne kommunerna och bosättningen av anvisade nyanlända*. (Research Reports in Social Work; Vol. 2023, Nr. 8). Lund: Lunds universitet, Socialhögskolan.
- SCB (2022a). *Utbildningsnivån i Sverige*.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/utbildningsnivan-i-sverige/> [Hämtad 23-09-21].
- SCB (2022b). *Arbetslösheten minskar bland både inrikes och utrikes födda*.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/pong/statistiknyhet/arbetskraftsundersokningarna-aku-fjarde-kvartalet-2021/> (Hämtad 23-09-20).

- SCB (2023a). *Asylsökande i Sverige*.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/asylsokande-i-sverige/> [Hämtad 23-09-04].
- SCB (2023b). *Folkmängd efter region, år och kön*.
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/BefolkningNy/sortedtable/tableViewSorted/?loadedQueryId=132638&timeType=top&timeValue=1 [Hämtad 23-09-21].
- Socialnämnden 200730 § 104. Avtal om bostäder för social sektor i Svalövs kommun. Socialnämnden. Svalövs kommun.
- Socialnämnden 201001 §144 Ansökan för projekt samordnad bostadsförsörjning social sektor 2021–2022. Socialnämnden. Svalövs kommun.
- Socialstyrelsen (2017). *Hemlöshet. Omfattning och karaktär 2017*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2020). *Ensamkommande barn och unga. Handbok för socialtjänsten*. Stockholm: Socialstyrelsen.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2020-2-6588.pdf> [Hämtad 23-09-27].
- Socialstyrelsen (2023a). *Stöd för att motverka hemlöshet*.
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/hemloshet/> [Hämtad 23-09-21].
- Stake, Robert E. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks: Sage.
- Statskontoret (2020). *Aktiv medverkan till bosättning i annan kommun. En kartläggning*. Stockholm: Statskontoret 2020:19.
- Sunesson, Roger (2015). Hundratals Svalövsbor hedrade offren. *Skånska dagbladet* 15-09-11.
- Svalövsbostäder (2023a). *Våra områden*.
<https://www.svalovsbostader.se/Vara-omraden.aspx> [Hämtad 23-09-21].
- Svalövsbostäder (2023b). *Svalövs bostäders uthyrningspolicy*.
<https://www.svalovsbostader.se/Pages/Page.aspx?pageId=134> [Hämtad 23-09-21]
- Svalövs kommun (2015). *Svalövs kommun bistår med hjälp i den rådande flyktingsituationen*. 10 oktober 2015.
<https://www.mynewsdesk.com/se/svalovskommun/pressreleases/svaloevs-kommun-bistaar-med-hjaelp-i-den-raadande-flyktingsituationen-1232155> [Hämtad 23-09-21].
- Svalövs kommun (2018a). *Bostadsförsörjningsprogram för Svalövs kommun. Del 1 Riktlinjer för bostadsförsörjningen*.
<https://svalov.se/download/18.2e0a5d1317ce9d348e9216b4/1637757377663/DEL%201%202018-10-31-1.pdf> [Hämtad 23-09-21].

- Svalövs kommun (2018b). *Bostadsförsörjningsprogram för Svalövs kommun. Del 2 Underlag och analyser*.
<https://svalov.se/download/18.2e0a5d1317ce9d348e9216b4/1637757377663/DEL%201%202018-10-31-1.pdf> [Hämtad 23-09-21].
- Svalövs kommun (2018c). Vägledning för handläggning av bostadsfrågor i Svalövs kommun. Socialnämnden 18-11-28.
- Svalövs kommun (2019). *Riktlinjer för markanvisnings- och exploateringsavtal*. Kommunfullmäktige 191028, § 156 Dokumentansvarig: Sektor samhällsbyggnad. Svalövs kommun.
<https://www.svalov.se/download/18.457d8b9a17a75b11c7e1533/1625746029185/Riktlinjer%20markanvisnings%20-%20och%20exploateringsavtal.pdf>. [Hämtad 23-09-21].
- Svalövs kommun (2023). Förvaltningens organisation.
<https://www.svalov.se/kommun--politik/forvaltningens-organisation> [Hämtad 23-09-21].
- Sveriges kommuner och regioner (2023). *Kommungruppsindelning*.
<https://skr.se/skr/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html> [Hämtad 23-09-21].
- UNHCR (2023). *The Refugee Convention, 1951: The Travaux préparatoires analysed with a Commentary by Dr. Paul Weis*. UNHCR, The UN Refugee Agency.
<https://www.unhcr.org/media/refugee-convention-1951-travaux-preparatoires-analysed-commentary-dr-paul-weis> [Hämtad 23-09-13].
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Yin, Robert K. (2014). *Case study research: design and methods*. London: Sage.

Integrering eller exkludering? Svalövs kommuns strategier för bostättning av flyktingar och hemlösa kommuninvånare.

Denna rapport ingår i forskningsprojektet "Skånska hem: mottagande, etablering eller exkludering – hemlöshetspolitik och strategier för flyktingars bosättning". Syftet med forskningsprojektet har varit att undersöka skånska kommuners strategier för mottagande och bosättning av flyktingar och stöd till hemlösa kommuninvånare.

Projektet ska ses mot bakgrund av de radikala förändringar som skett i den svenska bostadspolitiken sedan början av 1990-talet vilket har begränsat den offentliga styrningen av bostadsförsörjningen samtidigt som det uppstått brist på hyresrätter med rimliga hyror. En annan viktig bakgrund till projektet är utvecklingen på migrationsområdet som eskalerade i den så kallade flyktingkrisen 2015. Detta ledde till kraftiga skärpningar av den svenska migrationspolitiken och i införandet av bosättningslagen, som innebär att alla kommuner är skyldiga att ta emot och ordna boende för nyanlända flyktingar som anvisats av Migrationsverket.

En del av forskningsprojektet består av fallstudier i några kommuner med olika karaktär beträffande bland annat folkmängd, flyktingmottagande och hemlöshet. En av Skånes till folkmängden mindre kommuner är Svalövs kommun, vars strategier för mottagande och bosättning av flyktingar och hemlösa kommuninvånare står i fokus i denna rapport. Några av de frågor som varit vägledande för fallstudien är: Hur tar kommunens officiellt formulerade strategier och policyer sig uttryck i praktiken när det gäller vilken typ av bostäder som nyanlända och hemlösa personer blir erbjudna? Hur förhåller sig kommunens strategier och policyer och dess praktiska verksamheter till forskning om integration för nyanlända och hemlösa människor?

Författaren Arne Kristiansen är docent och universitetslektor på Socialhögskolan vid Lunds universitet.

